

SODANKYLÄN **ELOKUVAJUHLAT**

MIDNIGHT SUN FILM FESTIVAL 11.-15.6.2025

Tähtivieraina
Julien Temple, Athina
Rachel Tsangari,
Dominique Sanda,
Christopher Petit,
Léonor Serraille

Kotimaisia tekijöitä
Mika Kaurismäki,
Elina Knihtilä,
Jaana Saarinen,
Ville Virtanen,
Herra Ylppö

Olavi Uusivirta & co
esilaulattaa
Bob Dylania ja
rillumareita karaoke-
näytöksissä

40-vuotisten elokuvajuhlien kohokohtia!

Haluatko oman palasen yöttömän yön hehkuvaa elokuvataivasta?

Ryhtymällä Sodankylän elokuvajuhlien kannatusjäseneksi pääset pintaa syvemmälle aina valkokankaan taakse asti! Kannatusjäsenenä sinulla on mahdollisuus tukea maailman ainutlaatuisimman elokuvafestivaalin toimin-

taa konkreettisesti ja varmistaa, että elokuvan keinoin käytävä yhteiskunnallinen keskustelu sekä yhteisöllinen ja yhdenvertainen kokemus keskiyön auringon alla jatkuu ja säilyy myös tuleville sukupolville.

TEE VAIKUTUS - TUE ELOKUVAKULTTUURIA!

Kannatusjäsenpaketteja on erilaisia, ja mukaan pääsee jo 80 eurolla. Lue lisää kannatusjäsenyydestä nettisivuiltamme msfilmfestival.fi

Liity mukaan ja anna panoksesi. Yhdessä luomme tulevaisuutta, jossa elokuvataide ja yhteisöllisyys kukoistavat!

**"Visuaalisesti vaikuttava,
juoneltaan ainutkertainen elämä,
joka pitää otteessaan."**

– Tämä voit olla sinä.

SODANKYLA.FI

FACEBOOK @SODANKYLANKUNTA
INSTAGRAM | TIKTOK | YOUTUBE @MUNSODANKYLA

SODANKYLÄN ELOKUVAFESTIVAALEILLA

Herroille,

**HUNSVOTEILLE
JA HERROJEN
EEVOILLE...**

...MAISTUVAT LAITILAN JUOMAT!

Roxana Sadvokassova

Valoa päin

Sodankylän elokuvajuhlat 40 vuotta

ALUKSI OLI UTOPIA. Kaihoisa haave elokuvan kultamaasta, jostain mitä ei vielä ollut olemassa. Toivon kipinä kuitenkin eli pienen ydinjoukon keskuudessa. Kunnes vuonna 1985 sodankyläläiset aktiivit, kunta ja Film Totalin edustajat kohtasivat ja liekki leimahti.

Seuraavana vuonna elokuvateatteri Lapinsuuhun marssivat etunenässä **Peter von Bagh, Aki Kaurismäki, Mika Kaurismäki, Anssi Mänttari** ja heidän myötään paikalle lennähtäneet maailman parhaimpia elokuvantekijöitä: **Fuller, Demme, Gorin, Tavernier...** Samalla ovenavauksella, unohduksen hämärästä kesäyön valoon, astui myös kotimainen rillumareikulttuuri, edustajinaan **Esa Pakarinen ja Jorma Ikävalko** sekä osa silloista kotimaisen rocklyriikan terävintä kärkeä **Juice Leskisen** johdolla. Myös säestettyjen mykkäelokuvien perintö käynnistettiin huikaisevalla tavalla Anssi Tikanmäki Film Orchestra toimesta.

Tähdet, ajankohta ja paikka olivat kohdallaan: syntyi Sodankylän henki, elokuvafestivaali, jolle ei ole mitään vertaista missään muualla maailmassa.

ELOKUVATAITEELLE NIIN TÄRKEÄ valo kehystää koko tapahtuman. Se tulvii auringosta, projektoreista ja ihmisistä. Elokuvajuhlat on jo 40 vuoden ajan hehkunut inhimillistä lämpöä. Lapin luonto, alkukesän vehreys ja tapahtuman yhteisöllisyys ovat lumonneet elokuvan tekijät, talkoolaiset ja yleisön niin, että he haluavat palata takaisin vuodesta toiseen, yhä suuremmin joukoin, kokemaan saman ihmeellisen viiden päivän hurmion.

Sodankylän kunta tilasi vuonna 2024 Salmi Platform Oy:ltä asiakastutkimuksen elokuvajuhlien vaikutuksista. Tulokset olivat ällistyttäviä: positiivinen sosiaalinen indikaattori 87 %, hyvinvoinnin ja elämänlaadun parantuminen 93 %, vetovoiman lisäys 96 %, kulttuuritarjonnan edistäminen 98 %, asiakastytyväisyys 86 % ja paluuhaluukkuus 95 %! Näiden lisäksi tapahtuma tuo alueelle yli kolmen miljoonan euron vuotuisen liikevaihdon. Jokainen saksikäsikin ymmärtää näiden tilastojen valossa, minkälainen vaikutus kulttuuritapahtumalla, kulttuurilla ja taiteella on ihmisille, kunnalle, maakunnalle ja Suomelle.

VIISIKYMMENTEN SAATOSSA Sodankylän elokuvajuhlille on kertynyt maailman mitakaavassa ainutlaatuinen elokuvakulttuurin arkisto, jossa on yli 500 tuntia elävää kuva- ja audiomateriaalia, tuhansia valokuvia, painotuotteita ja muita dokumentteja: haastatteluja, keskusteluja, matineoita, esittelyitä ja muita tilaisuuksia. Arkistoa on digitoitu ja hyödynnetty muun muassa 2020–2025 *Sodankylän parhaat* elokuvasarjoissa ja minidokumenteissa Yle Teemalla ja Areenassa. Mittaamattoman arvokkaasta materiaalista suunnitellaan parhaillaan pysyväisnäyttelyä ja virtuaalimuseota, joka sijoitetaan tulevaan Sodankylän kulttuurikeskukseen Kitisenrannan koululle.

Sodankylän elokuvajuhlat on edelläkävijä myös elokuva- ja mediakasvatushankkeissa, jotka ovat osin levittäytyneet ympäri maata ja kansainvälisiin verkostoihin. Lasten- ja nuorten elokuvakasvatusprojektit, Elokuvakerho Muisti palvelukeskusten asiakkaille ja elokuvakerho Suomi maahanmuuttajille sekä kansainvälinen Archive Film Festival Network ovat toimintoja, joissa hyödynnetään Sodankylän elokuvajuhlien osaamista ja yhteyksiä. Näiden lisäksi teemme tiivistä yhteistyötä Kansallisen Audiovisuaalisen Instituutin (KAVI) kanssa Kino Reginan kesäsarjoissa. Vuosittain olemme mukana Sodankylä kylässä Karkkilassa tapahtumassa ja monissa muissa kotimaisissa ja kansainvälisissä hankkeissa.

SODANKYLÄN ELOKUVAJUHLIEN toteuttaminen ei olisi mahdollista ilman teidän kaikkien osallistumistanne: yleisön, Sodankylän kunnan, talkoolaiden, yhteistyökumppaneiden ja puurtajien, jotka eivät näy parrasvaloissa, mutta ovat suunnitelleet, neuvotelleet, anoneet, sähköpostittaneet, soitelleet ja rakentaneet tapahtumaa jo neljä vuosikymmentä. Lämmin kiitos teille kaikille, niin nykyisille kuin jo menneille.

Ystävät hyvät. Odotus on pian ohi. Elokuvahullujen kristalliarkki on jo maan päällä: vuoden viisi odotetuinta päivää ja yötöntä yötä tempaisee meidät hurmioon, elokuvataivaaseen. Olette kaikki tervetulleita yhteiselle matkalle 11.–15. kesäkuuta 2025!

● **ARI LEHTOLA**

Sodankylän elokuvajuhlien toiminnanjohtaja vuodesta 1990

MSFF tekijät

TAITEELLINEN TOIMIKUNTA

Aki Kaurismäki, Mika Kaurismäki, Timo Malmi & Milja Mikkola

FESTIVAALIN OPERATIIVINEN TOIMINTA

Ari Lehtola, toiminnanjohtaja

Timo Malmi, taiteellinen johtaja

Milja Mikkola, ohjelmapäällikkö

Johanna Saarinen, tuotantopäällikkö

Laura Tervo, hallinto- ja kehityspäällikkö

Johanna Vanttaja, tuottaja

Julius Chávez, tekninen tuottaja

Aino Järvi-Eskola, tuotantokoordinaattori

Liisa Kuittinen, tiedottaja

Kaisu Tervonen, ohjelmakatalogin päätoimittaja

Aino Torttila, lipunmyynnin koordinaattori

Samppa Ranta, graafikko

Otso Joronen, järjestelykoordinaattori

Aarni Pahajoki, telttäpäällikkö

Axel Fransberg, tekniikan vastaava

SODANKYLÄN ELOKUVAFESTIVAALI RY HALLITUS

Jari Haavisto, puheenjohtaja

Helena Hirviniemi, varapuheenjohtaja

Ali Arsalo, Jukka-Pekka Joensuu, Heikki Kujanpää, Alpo Lakkala,

Mika Rönkkö & Lauri Yli-Tepsa

Elokuvajuhlien projekteja

SODANKYLÄN ELOKUVAJUHLAT toteuttaa elokuvakasvatusta ympärivuotisessa toiminnassaan eri kohderyhmille. Pian 40-vuotinen yhteistyö Sodankylän elokuvajuhlien ja Sodankylän kunnan kanssa on synnyttänyt Sodankylään vahvaa elokuvakasvatusosaamista, jota on lähdetty pitkäjänteisesti kehittämään myös muiden kuntien ja toimijoiden kanssa Taiken ja viimeisimpänä Suomen Kulttuurirahaston tuella.

Vuonna 2024 aloitetussa Lapin lasten elokuvakasvatushankkeessa tavoitteena on ollut lisätä elokuvakasvatusta Lapin kouluissa ja varhaiskasvatusyksiköissä sekä tarjota lasten kanssa työskenteleville aikuisille mahdollisuus elokuvakasvatusosaamisen kehittämiseen. Taiteen edistämiskeskuksen hama-rahoituksella toteutetussa projektissa Sodankylän

elokuvajuhlat on järjestänyt jo yhteensä 14 filmitöyöpajaa Sodankylässä, Savukoskella, Pelkosenniemellä, Muoniossa, Kolarissa ja Kittilässä. Keväällä 2025 projektin 5–8-vuotiaiden kohderyhmälle on vielä luvassa etänäytöksiä ja hanke huipentuu elokuvakasvatuspäivään kesäkuussa festivaalilla.

Uusimpana ulottuvuutena elokuvakasvatus laajenee ikäihmisten palveluihin ja kotoutumistyöhön. Suomen Kulttuurirahaston tuella Sodankylän elokuvajuhlat pilotoi elokuvakerho Suomi -konseptia, jossa ikivihreiden suomalaisten sing along -näytösten myötä aktivoidaan ikäihmisiä palvelutaloissa. Elokuvakerho Suomi taas kertoo suomalaisuudesta ja Suomen kulttuurista tavalla, jota muutoin ei maahanmuuttajille tarjota ohjatusti ja ammattimaisesti.

YHTEISTYÖSSÄ:

Sodankylä
Municipality of Stars

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

Co-funded by the
Creative Europe MEDIA Programme
of the European Union

Taiteen edistämiskeskus
Centret för konstfrämjande
Arts Promotion Centre Finland

KANSALLINEN AUDIOVISUAALINEN INSTITUUTTI
NATIONELLA AUDIOVISUELLA INSTITUTET
NATIONAL AUDIOVISUAL INSTITUTE

TEEMA

Finland Festivals

Suomen
Kulttuurirahasto

TOIMITUSKUNTA Mika Rönkkö (päätoimittaja), Jari Haavisto, Timo Malmi, Milja Mikkola, Ari Lehtola, Axa Sorjanen, Lauri Ylitespa **ULKOASU** Antti Kukkonen **PAINO** Sanoma Manu, Tampere **JULKAISIJA** Sodankylän elokuvafestivaali ry

Sodankylän elokuvajuhlat

Midnight Sun Film Festival

11.–15.6.2025, Sodankylä • www.msfilmfestival.fi

LIPUNMYynti

Lippuhinnat

Mykkä 37 €
Karaoke 17 € (perjantain karaoke: *Rovaniemen markkinoilla* 12 €)
Peruslippu 12 €
Sarjalippu (12 lippua) 120 €

Lipunmyynti verkossa: msftickets.fi
Sarjaliput ja erikoisnäytökset tulevat myyntiin ma 26.5.
Lippujen ennakkomyynti alkaa ke 28.5.

Lipunmyynti festivaalin aikana:
Näytöspäiväkohtaiset lippukiintiöt tulevat myyntiin verkossa ja festivaalialueen lipunmyyntipisteillä jokaisen festivaalipäivän aamuna.

Sodankylän elokuvajuhlien tärkeitä päivämääriä

23.5. Ohjelmisto julkaistaan nettisivuilla.
26.5. Ohjelmakartta julkaistaan netissä.
26.5. Sarjakortit ja erikoisnäytösten liput tulevat myyntiin.
28.5. Verkkolipunmyynti alkaa osoitteessa msftickets.fi

Festivaalin viestintäkanavat

Seuraa kanaviamme ja pysy ajan tasalla!
Festivaalin viralliset tiedotteet lipunmyynnistä ja ohjelmistosta löydät nettisivuilta: msfilmfestival.fi

Seuraa meitä ja jaa festivaalikokemuksesi somessa!
Instagram: @midnightsunfilmfestival • Facebook: Midnight Sun Film Festival

Uusi elokuvajuhlien YLEISÖKANAVA

WhatsApp-sovelluksessa!

Viestimme yleisölle festivaalin aikana nyt myös WhatsApp-kanavalla! Kanavalta saat tietoa mahdollisista muutoksista sekä vinkkejä ohjelmistosta, paikallisten yrittäjien tarjouksista ja paljon muuta festivaalikävijälle kiinnostavaa tietoa. Kanavalla ei voi käydä keskustelua, vaan viestintä on ainoastaan yksisuuntaista.

OTA KANAVA SEURANTAAN JA PYSY TIEDOTETTUNA!

Matkat

Sodankylään pääsee kätevästi junalla, bussilla omalla autolla ja lentäen. Junalla ja lentokoneella pääset Rovaniemelle, ja Rovaniemeltä pääsee jatkamaan bussilla Sodankylään.

Ratatöiden vuoksi kesällä 2025 Rovaniemelle asti kulkevien junien aikataulut ovat tavallista suppeammat, joten suosittelemme tutkimaan jatkoyhteyksiä myös Oulun ja Sodankylän välillä, mikäli Rovaniemelle pääsy itselle sopivana aikana osoittautuu hankalaksi. Paikallisen yhteistyökumppanimme Jbus on lisännyt olemassa oleviin vuoroihin omia bussivuoroja Rovaniemi-Sodankylä-välillä.

le festivaalien ajalle. Tutustu aikatauluihin Matkahuollon sivuilla.

Vuoden 2025 festivaalille Saaga Travels tarjoaa suoraa yhteyttä Oulusta Sodankylään ja takaisin sekä viikonlopun päivämatkoja Rovaniemeltä Sodankylään.

Oulu-Kemi-Rovaniemi-Sodankylä-yhteys toteutuu ke 11.6. ja paluu samaa reittiä su 15.6.

Päivämatkat elokuvajuhlille Rovaniemeltä pe 13.6., la 14.6 ja su 15.6. Lisätietoa aikatauluista ja sisällöistä elokuvajuhlien nettisivuilta.

Majoitus

Sodankylässä ja Luostolla on monia majoituspalveluiden tarjoajia leirintäalueesta ja lattiamajoituksesta hotelleihin. Luoston ja festivaalin välille tulee bussikuljetus, jonka aikataulu julkaistaan verkkosivuillamme ohjelmiston julkaisun jälkeen. Olemme koonneet sivuillemme vinkkejä matkustus- ja majoitusvaihtoehtoista: msfilmfestival.fi/matkat-ja-majoitus/

Lisäksi kotimajoitusta voi etsiä Facebook-ryhmästä MSFF 2025 - Majoitusta etsitään / Looking for accommodation. Jos haluat vuokrata asuntosi tai huoneesi festarimajoituskäyttöön, voit ilmoittaa kotimajoituksesi samassa Facebook-ryhmässä.

Thelma Schoonmaker, Matti Pellonpää ja Michael Powell Sodankylässä 1987

Maria Niskanen

Festivaali-info

Festivaali-info palvelee yleisöä ja kutsuvieraita Kitisenrannan koululla festivaalin aikana ke-la 9-21 ja su 9-16.

Klubitelta

Kitisenrannan takapihalle nousevan Klubiteltan ohjelmassa elävää ja levymusiikkia torstaista lauantaihin kello 22-02.

Esiintymässä torstaina 12.6. Pietarin Speктаakkeli, perjantaina 13.6 Olavi Uusivirta ja lauantaina 14.6. Jaakko Laitinen & Väärä Raha.

KLUBIOHJELMA JULKISTETAAN KOKONAISUUDESSAAN TOUKOKUUSSA!

Liput: msftickets.fi

Pubitelta

Pubitelta palvelee janoista ja nälkäistä festarikansaa ke-la 09-02 ja su 09-14. Tarjolla aamupalaa, kahvia, kevyttä purtavaa ja tuhdit iltaeväät!

Elena Ringo / Wikimedia Commons

Dominique Sanda

Philippe Lebruman

Léonor Serraille

SODIS 2025: NÄE JA KOE!

40-vuotisten elokuvajuhlien kohokohtia

Tekijävieraiksi tulevat muun muassa ranskalaisten ja italialaisten elokuvien näyttelijätähti **Dominique Sanda**, brittiläinen musiikkielokuvan konkari-spesialisti **Julien Temple**, kreikkalainen **Athina Rachel Tsangari**, suomalaistuotannolla comebackin tekevä englantilainen **Christopher Petit** ja esikoisfilmipalkinnon Cannesissa voittanut ranskalainen **Léonor Serraille**.

Kotimaisista paikalla näytöksissä ainakin **Elina Knihtilä**, **Jaana Saarinen**, **Ville Virtanen**, **Mika Kaurismäki** ja **Herra Ylppö** (esikoisohjauksellaan!).

Mestariluokilla itävaltalainen **Alexander Horwath** kertoo **Henry Fondasta** & **John Fordista** ja Berliinin paennut venäläinen **Andrei Plachov** *Panssari-laiva Potemkinista*. Ja mitähän vakimestarit **Olaf Möller** (Saksa), **Jennifer**

Barker (USA, animaatio) ja **Mika Taanila** (avantgarde) tällä kertaa keksivät?

Säestetyissä mykkäklassikoissa vuorossa **Murnaun Viimeinen mies** ja **von Stroheimin Ahneus** Anssi Tikanmäki Film Orchestran säestäminä.

Karaokeissa **Olavi Uusivirran** & co esilaulamina *Rovaniemen markkinoilla* ja **Bob Dylania**.

Muissa erikoisnäytöksissä tutustutaan elokuvahistoriaan muun muassa vuoden 1975 huipputuotannon merkeissä.

Uuden elokuvan helmiä nähdään kautta maailman.

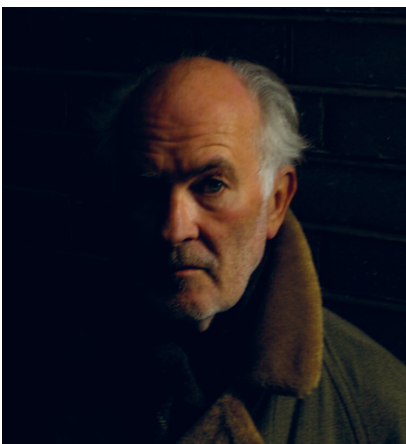
Vuoden kotimaisten kerma, mukana yllätysensi-ilta.

Lyhytfilmejä lapsille.

Lisäksi **Leffaraati**, **Kotimaisten tekijöiden keskustelu** ja muuta mukavaa!

Christopher Petit

Karaokenäytökset

MONELLE ELOKUVAJUHLIEN kohokohta on karaokenäytökset, joissa joukkolaulu raikaa Kitisenrannan kesäyössä! Ison teltan laululla täyttävät juhluvuonna kolme erilaista karaokenäytöstä:

TO: A Complete Unknown (ohj. James Mangold, 2024) **Bob Dylanista** kertovan elämäkertaelokuvan esilaulajana toimii elokuvajuhlien pitkäaikainen karaokeisäntä **Olavi Uusivirta**.

PE: Rovaniemen markkinoilla (ohj. Jorma Nortimo, käsik. Reino Helismaa, 1951) Rillumarei-meininkiä **Esa Pakarisen** ja kumppaneiden kyydissä! Yhteislaulua vetää **Kaisa Kukkola**.

Mykkäelokuvakonserttien ja karaokenäytösten ennakkolipunmyynti alkaa 26.5.

Esa Pakarinen ja Jorma Ikävalko Sodankylässä vuonna 1986.

Anssi Tikanmäki Sodankylässä vuonna 1988.

Mykkäelokuva-konsertit

MYKKÄELOKUVAKONSERTIT ovat olleet erottamaton osa Sodankylän elokuvajuhlia jo ensimmäisistä festareista alkaen. Tämän vuoden mykkäelokuvina nähdään

PE: Viimeinen mies (F. W. Murnau, 1924)

LA: Ahneus (Erich von Stroheim, 1924)

Säestys: Anssi Tikanmäki Film Orchestra
Elokuvajuhlille erityisen rakkaan, viime vuonna edesmenneen säveltäjä **Anssi Tikanmäen** musiikki herää eloon juhluvuoden mykkäelokuvakonserteissa, joiden säestämisestä vastaa Anssi Tikanmäki Film Orchestra. Orkesteria johtavat isänsä toiveesta hänen poikansa **Eljas** ja **Eemil Tikanmäki**.

Leffaraati: Päätöspäivän healing-terapiaa

SODANKYLÄN ELOKUVAJUHLIEN yksi vakiintunut ohjelmanumero on *Leffaraati*, jonka esikuvia ovat brittitelvision *Juke Box Jury* ja kotimainen klassikko *Levyraati*. Vuosittain vaihtuvat raatilaiset pisteyttävät omista näkökulmistaan lyhytelokuvia, minidokkareita, animaatioita ja ennen videoaikaa tehtyjä "musiikkivideoita".

Paneelin vetäjänä aloitti itseoikeutetusti *Levyraadin* puheenjohtaja **Jukka Virtanen** (1933–2019). Jukka Virtasen kuoltua vetovastuu siirtyi hänen pojalleen **Ville Virtaselle**, jonka ollessa kuvauksissa viime kesänä 2024 näyttelijä **Elina Knihtilä** tuurasi johdossa.

Raatiin usein osallistunut näyttelijä ja muusikko **Olavi Uusivirta** näkee *Leffaraadin* tärkeänä päätöspäivän rituaalina: "Silloin alkaa olla jo turnausväsymystä, aivot ovat jo jokseenkin sulaneet. Raati on healing-terapiaa kaikille, yleisölle ja raadille. Me olemme yhteisen leirinuotion äärellä."

Myös monta kertaa raadissa vierailleen, *Voima*-lehden kustantaja **Tuomas Rantasen** mukaan oleellista on, että vaikka raadissa roolit ja puheet ovat osaltaan

leikkimielisiä, kaikki kuitenkin oikeasti rakastavat elokuvaa.

"Itse joka kerta sanon etsiväni filmeistä kulttuuri-marxilaisesti havaittavissa olevia manipulaation yrityksiä tai kaupallisen yhteistyön uhkia ja mahdollisuuksia. Silti tietysti annan aina ne pisteet sen mukaan, mikä minusta on koskettavaa ja oivaltavasti tehtyä."

Raatikonkari, toimittaja **Iida Simes** pitää myös *Leffaraatia* yhtenä festareiden huippukohtana; "Aina se jännittää, koska mikään muu Sodiksen tapahtuma ei vaadi niin tiukkaa älyllistä osallistumista kuin se. Kaikki on pantava likoon."

Simeksen mukaan raati vaatii sopivan paljon myös yleisöltä.

"He joutuvat kuulemaan raatilaisten kiteytykset hyperpointeista, ja mikä hurjinta, ehkä ymmärtämään ne. Huonoa raatisessiota ei kuitenkaan ole koskaan ollut. Eikä tule."

Leffaraati taas sunnuntaina. Liput 12 €, lunastettavissa myös sarjalipulla.

Kotimaisten elokuvantekijöiden keskustelu

ELOKUVAJUHLIEN keskusteluohjelmiston monivuotinen perinne, kotimaisten elokuvantekijöiden keskustelu tarjoilee ehdottoman kiinnostavaa sisältöä ja elokuvantekijöiden perspektiiviä myöhemmin julkistettavaan teemaan.

Dialogia käyvät juhluvuoden ohjelmistoa edustavat kotimaiset tekijävieraat, ja yleisökin pääsee osallistumaan. Keskustelua vetää tuttuun tapaan **Liselott Forsman** (Nordisk Film & TV Fond).

Turhapuroja vai taidetta?

Sodankylän festivaalielokuvia 40 vuotta

”PALJON JA VAIN PARAS-
TA elokuvaa aamusta
iltaan ja joskus myös
illasta aamuun”, mää-
ritteli Petteriksi kutsuttu **von Bagh** juh-
lien pysyvän pääperiaatteen ensimmäi-
sen festivaalin ohjelmavihoksen tervetu-
liaissanoissa.

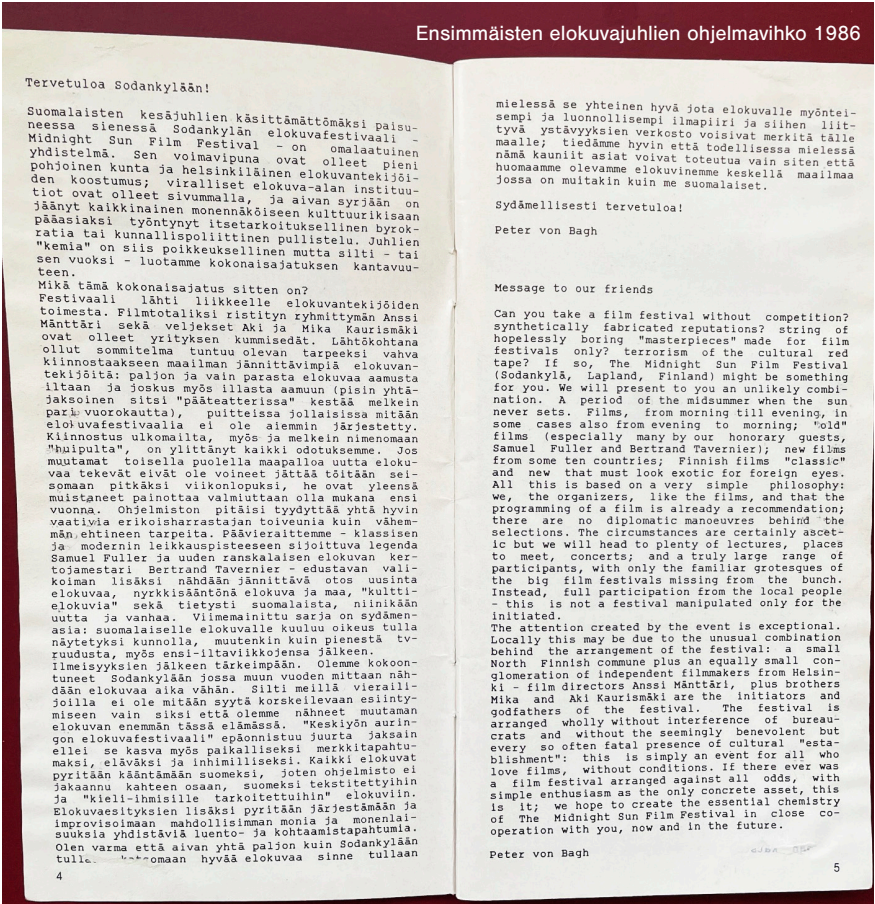
Heti kättelyssä 1986 yleisö sai näh-
däkseen 48 elokuvaa **Erik Blombergin**
Valkoisesta peurasta **Akira Kurosawan**
Raniin perinteeksi vakiintuvan viiden
päivän aikana – silloin tosin lauantais-
ta tiistaihin. Nykyään elokuvia on kat-
sojan valinnan päänaivaksi lähes sata
ja uusintoineen näytöksiä on noin 140.

Ja todellakin: ensimmäisillä festi-
vaalipioneereilla oli mahdollisuus viet-
tää melkein kaksi vuorokautta putkeen
elokuvateatteri Lapinsuun penkkien ar-
maassa huomassa, lauantaista kello 10
aina sunnuntain ja maanantain väliseen
yöhön, jolloin noin kello 3.37 päättyi is-
lantilaisen **Hilmar Oddsonin** esikoisoh-
jaus *Kun yksi kuolee*.

Esityspaikkana toimi Lapinsuun li-
säksi vain ”**Nätsi**” **Rosvallin** isännöimä
suuri sirkusteltha, jossa muutaman elo-
kuvanäytöksen lisäksi järjestettiin parin
alkuvuonna mykkäfilikonserтин ohel-
la rock-konsertteja. Kitisenrannan kou-
lua juhlasaleineen alettiin käyttää vas-
ta 1987. Ja neljäs esityspiste, Pikkutelt-
ta, saatiin kuin vartain 25-vuotisjuhlilin
2010.

”Ohjelmiston pitäisi tyydyttää yhtä
hyvin vaativia erikoisharrastajan toive-
unia kuin vähemmän ehtineen tarpei-
ta”, paalutti von Bagh avausvuoden pää-
määriä.

Kun ”Keskiyön auringon elokuvajuhlat” kiinnitti
Peter von Baghin festivaalin taiteelliseksi johtajaksi,
se oli oikea ja kauaskantoinen ratkaisu. Kukaan muu
suomalainen ei todennäköisesti olisi kyennyt luomaan sitä
ohjelmaperustaa, jolla juhlata on luotsattu epävarmoista
alkuvaiheista kohti vuosikymmenten kukoistusta.

Vaikka Petteri arvosti elokuvatai-
teen edelläkävijöitä avantgardistisiin
kokeiluihin saakka, hän ei ollut mikään
elitisti. Hän piti elokuvaa 1900-luvun
tärkeimpänä taiteena ja halusi kaik-
kien saavan nauttia tämän ”seitsemän-
nen taiteen” moninaisista saavutuksista,
draamoista komedioihin ja vaikkapa
westerneihin.

Festivaalin johtoajatuksena on py-
synyt, että hyvä ”viihdekin” voi olla tai-
detta! Eikä populaari merkitse aina hu-
nolaatuisuutta, vaikkamme populismiin
sortuisikaan.

Kiteyttäkäämme Sodankylän elo-
kuvajuhlien kestävä ohjelmajulistus
– jota on luovasti noudatettu – Pette-
rin saatesanoista vielä yhdellä sitaatil-
la: ”Päävieraittemme edustavan vali-
koiman lisäksi nähdään jännittävä otos
uusinta elokuvaa, nyrkkisääntönä elo-
kuva ja maa, ’kulttielokuvia’ sekä tie-
tysti suomalaista, niin ikään uutta ja
vanhaa.”

Jonninjoutavien kilpailujen sijasta
Sodis keskittyy kuratoituun, valikoituun
laatuun. Petteri ei olisi suostunut juhliin,
jossa jaetaan palkintoja, vaan hän halusi
kutsufestivaalin – vanhojen mestareiden
ja nuorien tulokkaiden elokuvien dialo-
gia yleisön kanssa – ”jossa koemme elo-
kuvan kuin ensimmäistä kertaa; jokaisen
klassikon kuin modernina elokuvana ja
jokaisen uuden elokuvan kuin tulevana
klassikkona”.

● TIMO MALMI

Sodankylän elokuvajuhlien taiteellinen johtaja

“Idea oli sen verran hullu, että siihen saattoi lähteä mukaan.”

Mika Kaurismäki on yksi Sodankylän elokuvajuhlien perustajista. Mitä hän muistaa festareiden synnystä?

SAMUEL FULLER sikari suussa laskemassa villiä koskea alas. **Francis Ford Coppola** assistenttinsa kanssa hyttyspuvut päällä ruokakaupassa ostamassa Offia.

Tällaisia kuvia nousee **Mika Kaurismäen** mieleen, kun hän muistelee 40-vuotisjuhlien kynnyksellä Sodankylän elokuvajuhlien menneitä vuosia.

Kaurismäki on yksi Sodankylän elokuvajuhlien perustajista ja ollut mukana festivaaleilla alusta lähtien.

Hän oli mukana myös silloin, kun **Anssi Mänttari** kertoi saaneensa lappilaisten kulttuurisihteerien kanssa idean, että Lapissa pitäisi järjestää kansainväliset elokuvafestivaalit.

”Totesimme että miksei, voisihan sitä kokeilla”, Kaurismäki muistelee.

”Siinä oli **Aki (Kaurismäki)** ja muutamia muitakin mukana. Idea oli sen verran hullu, että siihen saattoi lähteä mukaan.”

Alkuperäinen suunnitelma oli, että Lapissa järjestetyistä elokuvafestivaaleista tulisi kiertävät: niitä pidettäisiin vuoron perään Sodankylässä, Kittilässä ja Inarissa.

”Mutta kun ideaa esiteltiin Sodankylän kunnanjohtajalle **Lasse Näsil-le**, hän sanoi, että joo, hyvä idea, mutta se toteutetaan vain yhdessä paikassa, Sodankylässä.”

Kaikki samalla viivalla

Kaurismäki oli käynyt kansainvälisillä elokuvafestivaaleilla, kuten Cannesissa ja Berliinissä. Ne eivät olleet sytyttäneet häntä koskaan.

”Ne olivat isoja festivaaleja, mutta niissä ei kohdannut ketään – ei katsojia, ei kollegoita. Muita ohjaajia saattoi nähdä hetken jossakin cocktailtilaisuudessa, mutta kunnon kohtaamista ei tapahtunut.”

Kaurismäet ja Mänttari päättivät, että Sodankylän elokuvajuhlilla olisi toisin. Siellä juhlittaisiin elokuvaa niin, että tekijät kohtaisivat sekä toisensa että yleisönsä ja kaikki olisivat samalla viivalla.

Nyt Kaurismäki uskoo, että juuri se on ollut Sodankylän elokuvajuhlien menestyksen salaisuus.

”Tekijätkin tykkäävät siitä, että tapaavat toisiaan ja kohtaavat kunnolla”, hän perustelee.

Kylä oli autio ja tyhjä

Ensimmäisten elokuvajuhlien ensimmäisenä päivänä Kaurismäellä oli kuitenkin hetken aikaa epävarma olo. Oliko sittenkään oikea ratkaisu perustaa elokuvajuhlat Sodankylään? Löytäisikö paikalle kukaan?

”Kun kävelimme hotellilta teltalle ensimmäiseen esitykseen, koko kylä oli autio. Se oli erikoinen tunne”, hän muistelee.

”Mutta kun pääsimme sisälle telttaan, se oli täynnä. Tajusimme, että tämä taitaa olla hyvä juttu.”

Sodankylän elokuvajuhlat oli Kaurismäen mukaan heti ensimmäisestä vuodesta lähtien menestys. Väkeä tuli enemmän kuin festivaalin perustajat osasivat odottaa.

”Aloitut oli kaikin puolin loistava. Ajattelimme, että teemme festivaalia viisi vuotta ja lopetamme, kun olemme huijulla. Mutta emme me pystyneet sitä lopulta lopettamaan.”

Mykkien menestystarina

Oma menestystarinansa on Sodankylän elokuvajuhlien mykkäelokuvanäytökset, joita on järjestetty festivaalin alusta lähtien.

”Olimme nähneet mykkäelokuviesityksiä musiikin säestyksellä joillakin

Mika Kaurismäki, Jean-Pierre Gorin, Willy Rameau, Jonathan Demme & Peter von Bagh vuonna 1986.

kansainvälisillä festivaaleilla ja halusimme tuoda konseptin myös Sodankylään”, Kaurismäki kertoo.

Kun näytöksiä lähdettiin suunnittelemaan, musiikin tekijäksi pyydettiin **Anssi Tikanmäkeä**, joka oli säveltänyt musiikkia muun muassa Mika Kaurismäen *Armottomiin*.

”Anssi oli äärimmäisen monipuolinen muusikko. Hän lähti mukaan mielellään ja teki mykkiä ensimmäiset vuodet. Anssi Tikanmäki Film Orchestra kiersi myös muita festivaaleja.”

Elokuvajuhlien 40-vuotisjuhlavuoden kunniaksi Anssi Tikanmäki Film Orchestra palaa Sodankylään. Sitä johtavat Anssi Tikanmäen (1955–2024) pojat **Eljas** ja **Eemil Tikanmäki**.

”Heistä tuli muusikoita, ja he hoitavat Anssin muistoesityksen. Mukana orkesterissa on alkuperäisiä jäseniä.”

Kaurismäki muistelee elokuvajuhlien menneitä vuosia tyytyväisenä. Sodankylän filmifestareista on tullut suurempi ja hienompi tapahtuma kuin hän olisi koskaan uskonut.

”Tunnelman luovat katsojat, festivaaliyleisö. Se on ihan ainutlaatuista”, hän iloitsee.

”Se on myös suuri syy siihen, että elokuvantekijät eri puolilta maailmaa haluavat tulla tänne.”

● LIISA KUITTINEN

Anssin ideamyllä pyörä yhä

SODANKYLÄN ELOKUVAJUHLIEN syntytarinointa on monia ja legendoista parhaat elävät festivaalivieraiden parissa omaa elämänsä fiktiivisessä todellisuudessaan.

Todellinen festivaalitarina alkoi suomalaisten kulttuurisihteerien tapaamisessa Joutsassa talvella 1985. Suomessa elettiin kylmintä talvea toisen maailmansodan jälkeen. Elokuvaohjaaja **Anssi Mänttari** oli kulttuurisihteerien tilaisuudessa kutsuttuna vierana. Illanvieton jatkuessa jo seuraavan vuorokauden puolelle Anssi päätyi samoille jatkoille Sodankylän kulttuurisihteerin **Marja Martikaisen** kanssa. Illan kuluessa Anssi ehdotti maailman pohjoisimman elokuvajuhlan järjestämistä.

Aihe eteni nopeasti – Anssi sai kulttuurisihteerin Martikaiselta postikortilla kutsun Sodankylään, jossa myös tuolloinen kunnanjohtaja **Lasse Näsi** innostui asiasta, vaikka Näsi pitikin ideaa pätkähulluna.

Mänttärillä oli tuolloin 1980-luvun puolivälissä yhteinen toimisto Kaurismäen veljesten kanssa. Nämä olivat heti mukana ideassa. Kolmikko pyysi keväällä **Peter von Baghia** taiteelliseksi johtajakseen. Näin festivaalilegenda (jo syntyessään) oli saanut alkunsa.

”Petteri ei missään nimessä halunnut mukaan festivaalin hallintoon. Tämä takasi hänelle ohjelmistosuunnittelussa vapauksia”, muistelee Mänttari.

Aluksi Sodankylässä kokoontui suomalaisen elokuvan jo mainetta saavuttanut keski-ikäinen leffantekijöiden sukupolvi ja nouseva kolmekymppisten tekijöiden porukka. Yleisön ytimessä ovat olleet alusta alkaen kaikenlaiset elokuvan rakastajat ja elokuvakerhotoiminnan 80-luvun lopulla alkaneen alasajon kokeneet leffafrikiit.

Anssin ideamyllä pyörä yhä. 83-vuotias Mänttari on nyt perustamassa uutta festivaalia taidetoimin-

nastaan tunnettuun Mänttään. Ensimmäinen viisi-päiväinen festivaali järjestetään lokakuussa 2025.

● VESA VARPULA

SODIKSEN TÄHTIHETKIÄ

Muistiin merkinnyt
Timo Malmi

Malla Hukkanen

SAMUEL FULLER (tekijävieraana 1986): Hollywood-veteraania **John Hustonia** haikailtiin festivaalia perustettaessa 1985 tekijävierastärpiksi. **Kurosawan-kin** kutsumista harkittiin ("olisi saat-
tanut tuoda kuitenkin kättelyssä hal-
litsemattoman paljon yleisöä"). Ensimmäisillä juhlilla Sodis-ikonin paikan otti lopulta isännän elkein kulttiohjaaja Samuel Fuller sikareineen. Vasantie muutettiin myöhemmin aina festivaalin ajaksi Samuel Fullerin kaduksi.

MICHAEL POWELL (1987): Skeptikot epäilivät järjestäjille tapahtuneen emämunauksen, kun maineensa renesanssia nauttiva 80-vuotias Michael Powell kävi Helsingissä käynnistämässä Euroopan-turneensa jetlagin totaalisesti uuttamana. Innostus oli sitäkin suurempi, kun hän viikkoja myöhemmin täyskarpiksi heränneenä valloitti Sodankylän säihkyvine mestariteoksineen.

Malla Hukkanen

JACQUES DEMY (1987): Legendaarinen festivaalijohtajamme **Peter von Bagh** helli myöhemmin ideaa *Cherbourgin sateenvarjojen* tunnusmelodian saamisesta EU:n teemaksi siten, että Jacques Demy'n musikaaliklassikko näytettäisiin kaikissa Euroopan maissa uuden-
vuodenyönä klo 24. Sodankylässä tekijävieras pelkäsi kuitenkin alkusateessa apeana, ettei elokuvalla riittä katsojia. Kyllä miehen ilme muuttui, kun festivaalikävijät sitten täyttivätkin ison sirkusteltan.

JIM JARMUSCH (1987): Amerikkalaisen riippumattoman tuotannon nouseva ohjaajatahti saatiin **Mika Kaurismäen Helsinki Napoli All Night Long** -elokuvan filmauksista Berliinistä yllätysvierailulle Sodankylään. **Aki Kaurismäki** esit-
teli tämän *Down By Law* -elokuvan kysymällä katsojilta retorisesti "eikö olisi kiva, jos ohjaaja olisi paikalla?" – ja kutsui sitten yleisön suureksi hämmästykseksi Jarmuschin esiin ison sirkusteltan verhojen takaa.

KRZYSZTOF KIESLOWSKI (1989): Aikansa ohjaajatähden kohdalla käytettiin toisinaan tarvittua viekkautta. – Kun puolalaistekijän suomalaisystävät saivat kutsuttua Kieslowskin vaimon kesämökilleen, puoliso seurasi mukana. Ja kun isäntä **Jarmo Jääskeläinen** oli elokuva-alan miehiä, hän junaili festivaaleista yleensä piittaamattoman tekijän Napapiirin paremmalle puolen. Ja yleisö sai nauttia kybällä hänen sarkasmeistaan.

MANOEL DE OLIVEIRA (1989): "Maailman vanhin elokuvaohjaaja", portugalilainen de Oliveira pukkasii leffaa – osittaisesta kuuroudestaan huolimatta – vielä 106-vuotiaana. Sodiksessa hän poikkiesi "vain" 80-vuotiaana. Mutta silti niin energisenä, että tuleva taiteellinen johtaja **Timo Malmi** sai tuolloisessa toimittajan roolissaan juosta hänen perässään sovitun haastattelun toteuttamiseksi. Mutta jo mykänfilmin aikana aloittanut de Oliveira oliikin entinen

Malla Hukkanen

Jim Jarmusch

rallikuski ja Portugalin seiväsennätysmies.

JEAN-PIERRE LÉAUD (1989): Erityises-
ti 400 kepposesta ja muista **Francois Truffaut'n** elokuvista tunnettu ranskal-
laistähhti saapui Sodankylään Aki Kaurismäen *I Hired A Contract Killer* -
elokuvan merkeissä. Äärimmäisen ujoksi tunnetulta näyttelijältä varoitettiin kysymästä mitään muutama vuosi aikai-
semmin syöpään kuolleesta Truffaut'sta – mutta *Ilta-Sanomien* sivun kokoises-

sa haastattelussa hän vapautui "Sodis-
hengessä" ihmeenomaisesti avautu-
maan spontaanisti niin siitä kuin muis-
takin aihepiireistä. Omaksikin tyytyväi-
syydekseen.

Launi Yli-Tepsa

AGNÈS VARDA (1991): Naispuolisia tekijävieraia oli toki jo 1980-luvulla, mutta Ranskan "uuden aallon" äitihahmos-
ta tuli ensimmäinen Peter von Baghin kehittämässä legendaarisissa aamukes-
kusteluissa. Ja Varda hoiti homman ta-
pansa mukaan topakasti pistämällä Pet-
terillekin tarvittaessa luun kurkkuun. Kaikkiaan vierailu oli hyvin emotio-
naalinen, koska hiljan menehtynyt avio-
mies Jacques Demy oli ollut festivaalil-
la viisi vuotta aikaisemmin ja kertonut ikimuistoisesta vierailusta vaimolleen paljon. Festivaalin jälkeen Varda halusi ehdottomasti päästä kokemaan – Ruot-
sin-laivan...

CLAUDE CHABROL (1992): Jo 1950-lu-
vulla uransa aloittanut Ranskan uuden
aallon konkari osasi ottaa tilan aina su-

Malla Hukkanen

Krzysztof Kieslowski

vereenisti haltuunsa. Kun ”virallinen festivaalijuoma” kiersi tekijävieraiden ringissä poikkeuksellisen lämpimässä kelissä sääskiä kuhisevan Porttikosken rannalla, suuhun kulauttamisen sijasta Chabrol valutti muiden ihmetykseen kossut kädelleen – ja muitta mutkitta siveli nesteen iholleen.

ESKO SALMINEN (1992): Festivaalin taloudelle 1990-luvun alku oli poikkeuksellisen raskas. ”Huipentumana” yksi kaavaillusta neljästä ulkomaisesta aamukeskusteluvieraasta peruuntui 1992, jolloin tajuttiin tarttua kotimaiseen vaihtoehtoon. Kun paikalla olleella suomalaisen teatterin suurella nimellä on myös huomattava elokuvaaura, aamudialogi hoitui Salmiselta (luonnollisesti) niin hyvin, että suomikäytäntö syntyi jäädäkseen.

CHRIS MARKER (1993 & 1994): Esseedokumentin ranskalainen jättiläinen oli tunnettu siitä(kin), ettei hän suostunut esiintymään julkisesti – edes valokuvattavana. Sodankylässä hän kuitenkin vieraili, ja jopa kahdesti! Myös elokuviensa näytöksissä, in cognito takarivissä... Paitsi Helsingin olympialaisten dokumentoijana (esikoiselokuvassaan), hän oli kiinnostunut näistä leveyspiireistä Neuvostoliiton tuntijana, joten Aki Kaurismäen *Total Balalaika Show* oli nähtävä. Ja sattuiapa Marker osumaan festivaalikuvaajan fotoonkin, Porttikoskella kriitikoguru **Jonathan Rosenbaumin** juttusilla.

ELINA SALO (1993): Aina charmikas näyttelijätähti on avustanut elokuvajuhlia sittemmin muun muassa festivaalidokumenttien selostajanaan ja festivaalikirjan Sodankylä ikuisesti kansainvälisessä lanseerauksessa. Tekijävieraaksi hän suostui sillä ehdolla, että Sodankylässä esitetään Petterin myyttinen esikoisohjaus, vinha lyhytfilmi *Elämää suomalaismetsissä*. Näin tapahtui – mutta samalla harvojen koskaan näkemästä pätkästä tuli entistä suurempi ”keräilyharvinaisuus”: tietävästi ainoa festivaalilla ikinä kadonnut elokuva. Kaikki kaksikymmentä sekuntia hukassa.v

JULIO MEDEM (1993): Muutamat Sodankylässä vierailleet ulkomaiset tekijät ovat inspiroituneet valmistamaan Suomessa tapahtuvia elokuvia. Espanjalainen bas-

kihjaaja innostui atmosfääristä niin, että filmasi seuraavan teoksensa, romanttisen Napapiirin rakastavaiset osittain täällä – ja varmisti suorasanaisella faksillaan myös sen, että Suomen ensi-ilta saatiin Sodankylän elokuvajuhlille.

JOHN SAYLES (1994): amerikkalaisen indie-tuotannon huippunimi oli tuottajavaimoineen ulkomaisista tekijävieraista mukana festivaalijunassa, joka toi 1994 ja 1995 festivaalille matkaavia VR:n kanssa yhteistyössä Helsingistä Rovaniemelle. Leffavaunuun rakennetussa teatterissa esitettiin 35 mm elokuvia ja ravintolavaunussa festarisoitajat musisoivat. Tunnollinen työmyyrä Sayles on myös festivaalihistorian varmaan ainoa tekijävieras, jonka on nähty lähtevän hotellista joka aamu kunnan juoksulenkillä.

FRIDRIK THOR FRIDRIKSSON (1994): Islannin elokuvakulttuurin isähahmo oli mainio vieras – mutta samalla islantilaisen hillitysti höyrytyessään jotenkin aina jossain toisaalla kuin mihin häntä odotettiin paikalle. Uuden elokuvan sarjan valitsijalle hän lupasi kertoa heryvää juttua aiheesta ”naiset ja sampaanja”, mutta koko festivaalin aikana Fridriksson ei onnistunut lunastamaan lupaustaan...

ÅKE LINDMAN (1996): Konkariohjaaja oli itseoikeutettu vierasvalinta *Lapin kullan kimalluksen* merkeissä. Samalla Peter von Bagh keksi nostaa Lindmanin

rillumarein Me tulemme taas statusta niimeämällä esityksen ”gaalanäytökseksi”. Lajissaan se onkin jäänyt ainoaksi: tarkoituksella Sodankylässä keskitytään aidosti elokuvaan eikä välitetä gaalojen kaltaisista hömpötyksistä. ”Nostakaamme malja festivaaleille, joilla ei ole punaista mattoa”, ehdotti *Pitsinnyplääjän* sveitsiläisohjaaja **Claude Goretta** (2007).

GIANNI AMELIO (1997): Kaksituntiset aamukeskustelut on pyhitetty tekijävieraan ja festivaalijuontajan väliseksi perusteelliseksi dialogiksi. Eräs toimittaja erehtyi yleisöstä keskeyttämään ajatustenvaihtoa italialaisen huippuohjaajan kanssa, jolloin Peter von Bagh paalutti tilanteen ärtynesti ruotuun. Myöhemmin Amelio kertoi, että juuri tuossa keskustelussa hän oli saanut ratkaisevan idean seuraavaan elokuvaansa *Kuinka me nauroimmekaan* – joka sitten voitti Venetsian filmijuhlien pääpalkinnon.

ISTVÁN SZABÓ (1997): Napapiirin yläpuolelle hankkiutuva mediaväki on

yleensä tehtävälleen omistautunut. Eräs amerikkalainen toimittaja oli kuitenkin vähän kaikesta sen verran pihalla, että lähtiessään Helsingistä hän kysyi: ”Onkohan Sodankylässä jääkarhuja?” Samassa lentokenttätaksissa hänen vieressään istunut, *Mefiston* tekijänä tunnettu sivistynyt unkarilaisohjaaja kääntyi hienovaraisesti syventymään kohdalla olevan Eduskuntatalon arkkitehtuurisiin hienouksiin...

TERRY GILLIAM (1998): Joskus Sodankylään saapuu tekijävieraita heidän Suomen ensi-iltansa siivellä – mutta silloinkaan kyseessä ei ole mitään uutuuuden kaupallista puffausta. Näin saatiin festivaalille *Pelkoa ja inhoa Las Vegasissa* -elokuvan merkeissä kuuluisan Monty Python -komediaryhmän jäsen. Festivaalihistorian värikkäimpiin persooniin lukeutuva Gilliam viihtyi-kin maisemissa täysillä, ja muistetaan hankkimastaan paikallisesta porontalja-asusta. Joka kesken aamukeskustelun osoittautui sisätiloissa turhan lämpimäksi.

EDGARDO COZARINSKY (1999): Tekijävieraiden matkojen järjestäminen on luku sinänsä. Joku saattaa kehittää mielikuvituksellisia reittisuunnitelmia festivaalibudjetin kiusaksi. Pietarissakin filmannut argentiinalais-ranskalainen maailmankansalainen Edgardo Cozarinsky innostui Venäjän läheisyydestä ja kysyi kesken festivaalin mahdollisuutta käväistä Murmanskissa...

PAOLO TAVIANI (2000): Kaurismäen-veljekset eivät ole ohjaajina ainoa elokuvamaailman tunnettu ja menestyksellinen veljespari. Italialaiset Paolo ja **Vittorio Taviani** saatiin lupautumaan vieraiksi, mutta 80-vuotias Vittorio sairastui eikä päässytkään paikalle. Kaksi vuotta nuorempi Paolo esiintyi isoveljensäkin puolesta, etenkin kun pysytteli koko festivaalin ajan puhelinyhteyksissä.

THIERRY FREMAUX (2001): Vaikka Sodankylän elokuvajuhlia on sanottu ”anti-Cannesiksi” festivaalien kaupallisen humun välttämisen vuoksi, ovat suhteet sekä kunnioitus Cannesin taiteellisia saavutuksia kohtaan toki reilassa. Ranskalaisfestivaalin taiteelliseksi johtajaksi 2000 nimitetty Fremaux vieraili heti Sodankylässä ja esitteli hänen omassa kotikaupungissaan Lyonissa elokuvan

Francis Ford Coppola

keksineiden Lumière-veljesten varhaisia saavutuksia.

FRANCIS FORD COPPOLA (2002): *Kummisedän* ohjaaja teki vierailunsa festivaalille vain muutaman viikon varotusajalla – mutta ”raiderin” toivomuksenaan vain pikku pöytä käsikirjoituksen valmistelemista varten. Kaikkein legendaarisemmaksi on muistoissa noussut maestron vierailu paikallisessa marketissa, minkä silminnäkijöiden määrä on vuosikymmenten varrella noussut epäilyttävän isoksi (ja kauppareissun yksityiskohtien poikkeavuudet kummallisiksi). Coppola nautti Lapista käsittämättömän paljon: hän palasi pojantyttärensä kanssa maisemiin marraskuussa 2020 (koronan aikaan!) ja antoi videoidun lausunnon festivaalin säilyttämisen tärkeyden puolesta.

Tommi Taipale

MIKLÓS JANCÓS (2002): Tekijävieraat avaavat aamukeskusteluissa laajas-
ti paitsi elokuvauraansa myös elämänvaihteitaan. Ulkomaisista tekijävierais-

ta suomalaisille erikoisinta kerrottavaa on ollut unkarilaisella joukkokohtaus-
ten ja kamerabalettien mestarilla: toisen maailmansodan aikana hän oli joutunut Neuvostoliiton vangiksi Karjalan-
kannakselle, ja sukulaiskansan edustajana hän osasi siteerata ulkomuistista *Kalevalaa*!

NANNI MORETTI (2004): Vieraat kokevat keskiyön auringon ilmapiirin yleensä vapauttavana ja ryhtyvät mielellään juttusille aivan ”tavallistenkin” katsojien kanssa. Cannesin kultaisen palmun elokuvallaan *Pojan huone* voittanut italialisohjaaja oli toista maata: tämä alku-urallaan omakohtaisia satiiirisia komedioita tehnyt yllättävän to-
tinen miekkonen tykkäsi pitkistä yksipuheluista dialogiin antautumatta.

JEAN-PIERRE & LUC DARDENNE (2005): Poliittissävyyisiin arkirealismen mestari-
teoksiin viehtynyt belgialainen veljes-
pari taas oli aivan toista maata: vaikka hekin pysyivät aina ”asiassa”, huumo-

ria ei unohdettu koskaan. Ja oli nautinto seurata sujuvaa yhteispeliä: kun toinen lopetti, veli otti kopin ja vei sanotavaa dialektisesti eteenpäin. Ei ihme, että elokuvienkin valmistaminen on sujunut yhdessä vuosikymmeniä, loistavin tuloksin.

JAFAR PANAHİ (2006): Sodankylässä kunkin vuoden elokuvat ja varsinkin niiden tekijät saavat aikaan festivaalin ennalta määrättömän sisällön. Juhlat ei pääsääntöisesti organisaationa ota muuten kantaa – vain kerran on ollut pakko tehdä poikkeus: kun festivaalilla vieraillut iranilainen energiapakkaus joutui myöhemmin kotimaassaan poliittisista syistä vankeuteen, luettiin isossa teltassa mykkäfilmiesityksen alussa vetoomus Jafar Panahin vapauttamisen puolesta.

ABBAS KIAROSTAMI (2007): Iranilaisen elokuvan suurin nimi oli eräs festivaalihistorian odotetuimpia vieraita – jo vuonna 2000. Hän oli matkalla Yhdysvalloista Suomeen, mutta matka tyssäsi Pariisiin, johon hän jäi kesken festivaalin odottamaan viisumia eteenpäin. Joidenkin Iranin, USA:n ja EU:n välisistä matkustussäännösten vuoksi pääsy Suomeen ei silloin kuitenkaan onnistunut millään. Vain Kiarostamin Cannesin Kultaisen palmunkin voittaneen ohjaustyön *Kirsikan maku* päänäyttelijä **Homayon Ershadi** oli Sodankylässä. Mut-

ta seitsemän vuotta myöhemmin saatiin Kiarostamikin perille asti.

GIUSEPPE BERTOLUCCI (2007): *Viimeisen keisarin* italialainen ohjaaja **Bernardo Bertolucci** ei koskaan päässyt vieraaksemme. Korvauksena vuoden 1989 kutsun hylkäämiseen hän pyysi silloin filmaamansa elokuvan **Suojaava tai-
vas** loppuun **Ryichi Sakamoton** säveltämään teeman *Midnight Sun* juhliemme kunniaksi. Velipoika Giuseppe sen sijaan ehti myöhemmin paikalle. Hän oli mm. käsikirjoittajana ja apulaisohjaajana mukana Bernardon kuuluisassa *1900*-eepoksessa, jonka Giuseppen Sodankylän-esittelyssä Peter von Bagh hämmästytti yleisöä hoitamalla extempore hiljan opettelemansa italian kiel-
len kääntämisen, kun varsinainen tulkki myöhästyi tilaisuudesta.

KADRI KOUSAAR (2007): Vähitellen uudet elokuvamaat, myös pienet ovat

Manjuka Parkkinen

päässeet Sodankylässä esiin, Virokin – maan ensimmäisen Cannesin virallisiin kilpailuihin kelpuutetun elokuvan merkeissä, tekijänä nuori nainen. Joka kertoi vaan lähettäneensä toiveikkaana *Magnuksen* Tallinnasta dvd:nä festivaalille postissa, ja toden totta: se oli katsottu ja valittu näytettäväksi! Joitakin vuosia myöhemmin Sodankylässä vierailut Cannesin valitsijatiimien edustaja muisti *Magnuksen* tapauksen ja vahvisti, että he todellakin tsekkaavat kaikki juhlille toimitetut tuhannet elokuvat.

MILOS FORMAN (2008): Jos myöhemmin Hollywoodiin siirtynyt Tšekkoslovakian 1960-luvun uuden aallon ykkönen oli elokuvissaan humoristi ja suurelleen yleisöön vetoava kertoja, niin hyvin hänen möreällä äänellään kertomat tarinat upposivat kansaan myös Sodankylässä. Kyllin lämpimästi Forman ei ollut varustautunut poikkeukselliseen koleuteen, jolloin tuotantopäällikkö **Johanna Saarinen** kävi ostamassa hänelle täydellisen ulkovaatetuksen kiireestä kantapähän.

SEYMOUR CASSEL (2008): Amerikkalaisen riippumattoman elokuvan ikoni **John Cassavetes** ei ehtinyt ennen syöpäkuolemaansa lunastaa lupaustaan saapua Sodankylään. Samoin kävi hänen näyttelijätähtiensä **Peter Falkin** ja **Ben Gazzaran** kohdalla. Sitä suurempi oli tyytyväisyys, kun samasta ensemblesta vihdoinkin Seymour Cassel pääsi paikalle. Yhdessä kaverinsa Formanin kanssa he muodostivat rehevän turborin Lapin yöttömässä yössä.

LASSE PÖYSTI (2008): Vanhasta suomifimistä sujuvasti uuteen suomalaistuotantoon siirtynyt konkari näytti, miten otetaan tilanne haltuun. Avajaisnäytöksessä meni vielä harjoitteluksi, kun hän oli nuupahtanut ruokaunille terve-

tuliaispäivällisen jälkeen ja havahduttuaan nimensä kuulutukseen otti marsiakseen pöllämystyneenä Lapinsuun yleisön eteen. Mutta kesken aamukustelun Pöysti vastasi empimättä kännykän piristessä pojalleen: ”Olen Sodankylän elokuvajuhlilla, ja täällä on tuhat ihmistä kuuntelemassa haastatteluani...”

SAMIRA MAKHMALBAF (2009): Vain 17-vuotiaana ennätysnuorena Cannesin valloittanut iranilaisohjaaja joutui maansa vallanpitäjien pelossa pukeutumaan Sodankylässäkin vanhoillisesti ja välttämään joutumista kuvatuksi esimerkiksi viinilasi kädessä. Presidentinvaalien odotettiin muuttavan tilanteen vihdoinkin liberaalimpaan suuntaan. Mutta kesken festivaalin Teheranista kantautuneet uutiset osoittautuivat lohduttoman murheellisiksi. Opposition tiedottajana toimineen isän oli perheineen, Samira mukaan lukien silloin suunnattava maanpakoon.

VESA-MATTI LOIRI (2010 & 2015): Kansan suurelle suosikille oli tunnetusti käydä huonosti ensimmäisellä Sodankylän-vierailullaan. Mutta onni onnetomuudessa oli se, että hän ryhdistäytyi, sai terveydelleenkin uuden suunnan ja ehti tehdä monta elokuvaakin, ennen kaikkea Mika Kaurismäen kanssa. Kiinnostavaa oli sekin, että Loirin vuoksi ohjelmistoon kelpuutettu *Uuno Turha-*

puro Epsanjassa ei saavuttanut laatutietoiselta festivaaliyleisöltä minkäänlaista menestystä. päinvastoin kuin muut Loiri-näytteet.

APICHATPONG WEERASETHAKUL (2011): Budjettifaktat antavat kaukomaiden tekijävieraiden hankkimiseen omat rajoituksensa, mutta ilo oli saada thaimaalaisen elokuvan maailmannimi pai-

kalle. Etenkin kun häntä sai kutsua lyhyesti nimellä ”Joe”... Weerasethakul ihastui Lapinsuun teatterimiljööseen ja videoi sitä niin innokkaasti, että tsekkailemme tarkkaan, ilmaantuisiko punainen esirippu joskus hänen elokuviinsa.

BÉLA TARR (2012): Keskimäärin kahden ja puolen tunnin näytössloittimme eivät suosi ylipitkien elokuvia, mutta jo alkuvuosista on tehty poikkeuksia. Persoonallisen unkarilaiskokeilijan kohdalla rohkaistuimme pitkän harkinnan jälkeen esittämään hänen yli seitsentuntisen merkkiteoksensa *Sátántangón* lauantai-illan selkään. Mukana kaksi väliaikaa, joista toisen aikana ohjaaja saapui yöllä yleisön ihastukseksi pausitunnelmia virittämään.

OLIVER ASSAYAS (2014 & 2018): ”Teidät kutsutaan vain kerran”, on Mika Kauris-

mäki todennut jäähyväisillallisten puheenvuorossaan kirjoittamattoman Sodis-säännön. Poikkeuksia on, yleensä poikkeuksellisista syistä: ranskalainen Assayas oli mukana Peter von Baghin viimeisenä kesänä, ja saatiin onneksi toistekin paikalle: ystävällisesti hän suostui parin tuotantonsa välissä tulemaan pikakutsulla esitelmöimään **Ingmar Bergmanin** 100-vuotisjuhlavuonna tämän merkityksestä ranskalaisohjaajille, kun Bergmanin poika joutui sairauden vuoksi perumaan tulonsa.

ALICE ROHRWACHER (2014 & 2024): Italialainen ohjaajakomeetta pisti yleisön polvilleen parilla ensimmäisellä elokuvallaan, joutui aamukeskusteluunkin peräti kolmen kokeneemman tekijän peruutettua (hienosti meni) ja lauloi haitarilla itseään säestäen Kiti-senjoen rannan yöttömässä yössä. Plus kiinnitti tulevaan Oscar-ehdokaslyhäriinsä *The Pupils* musiikin esittäjiksi festivaaliklubilla ihastelemaisensa Cleaning Women -yhtyeemme (jonka myöhemmin järjesti maineikkaalle Telluriden festivaalille Amerikkaan)! Kymmenen vuotta myöhemmin Rohrwacher teki ansaitun comebackin käymällä esitelmässä muiden tekijöiden suosikkielokuviaan.

MIKE LEIGH (2015): Kaikki aamukeskustelut on tallennettu myöhempää käyt-

töä varten, esimerkiksi festivaalin tuottamissa Yle Teeman ”*Sodankylän parhaiden*” -sarjan elokuvien esittelyohjelmissa. Perusteellisista näyttelijäharjoitteluistaan kuuluisan englantilainen ohjaajakyvyn keskustelu on ainoa, joka on lähetetty myös suorana televisiossa. Kiireiden keskellä haastattelijat **Liselott Forsman** ja Timo Malmi ehtivät onneksi edellisenä yönä sopia, mitä kysytään... Ja Leighin maanmies **Neil Hardwick** kommentoi elokuvanäytteiden tauoilla, **Axa Sorjasen** haastattelemana.

NILS MALMROOS (2015): Sodankylän elokuvajuhlat ovat kautta aikain sujuneet kaikin puolin esimerkillisen rauhallisesti. Omanlaisensa poikkeus sattui kirurgina toimineen tanskalaisohjaajan omaelämäkerrallisen elokuvan *Totuuden jäljillä* yhteydessä. Malmroos ennusti ennen näytöstä, että kokemuksesta joku tulee taas pyörtymään esityksessä – ja näin tapahtuikin. Kovin paljon vakavampia terveydellisiä takaiskuja festivaaleilla ei onneksi olekaan todistettu.

FERNANDO & JONÁS TRUEBA (2016): Kun espanjalainen konkariohjaaja kutsuttiin, ei heti tajuttu, että hänen jo kolme pitkää elokuvaa ohjannut 34-vuotias poikansa kannattaa ottaa samalla. Tällainen bonus, Sodankylän ensimmäinen kahden sukupolven saman vuoden

tandem, kuitenkin toteutui – onneksi, sillä Jonáksen kaksi palkittua ohjausta osoittautuivat varsinaisiksi löydöiksi. Sittemmin hänestä on tullut maailmanluokan nimi, isä alkaa olla pian alakynnessä... Kaikessa yhteisymmärryksessä: Fernando näyttelee Jonáksen kesällä Sodankylässä nähtävässä uusimmasa hienoudessa.

MAHAMAT-SALEH HAROUN (2018): Kehittyneiden maiden elokuvantekijöiden murheet alkoivat kuulostaa lapsellisilta kitinöiltä, kun kuunteli keskiafrikkalaisen Tšadin ainoan ohjaajan Mahamat-Saleh Harounin kertomaa. Hän pakeni maansa sisällissotaa henkensä kaupalla, mukanaan lappu, jossa oli pariisilaisen elokuvakoulun nimi. Tie kiersi peräti Kiinan ja Venäjän kautta, ihmeenomaisesti kuitenkin perille. Ohjaajaksi päästyään Haroun on ansiokkaasti kuvannut omia ja maansa kokemuksia ja saanut tehtäväkseen organisoida myös elokuvakoulutusta kotimaahansa – jossa hänen nuoruudessaan ei ollut sodan jäljiltä edes leffa-teattereita.

MOHSEN MAKHMALBAF & MYRIAH MESHKINI (2019): Iranilainen aviopari lienee Sodankylän ainoa elokuvantekijäpariskunta ranskalaisten **Barbet Schroederin** ja (näyttelijä) **Bulle Ogierin** (2018) ohella. Iranilaiset ovat samalla Samiran vanhempia, ja Mohsen kertoi, että tämä on joutunut käytännössä luopumaan kokonaan elokuvaurasta maanpaon ja Iranin hallinnon julmien toimien seurauksena. ”Mahmalbaf Film Houseen” kuuluu lisäksi kaksi muuta ohjaajalasta. Ainutlaatuista maailmassa!

MATHIEU AMALRIC (2022): Kukaan ei liene ollut niin energinen festivaalipör-

rääjä kuin Ranskan viime vuosikymmenten näkyvimpiin kuuluva näyttelijä – joka on kunnostautunut myös ohjaajana, hyvin henkilökohtaisia jazzdokumentteja myöten. Aamukeskustelun kokeneita jäi askarruttamaan hänen ”loppuhuipennuksensa”: Amalric osui innokkaasti puhuessaan otsallaan juomakannuun, joka kaatui hänen päälleen kastellen housutkin. Oliko reaktio spontaani vahinko vai huippunäyttelijän harkittu temppu välttymään vastaamasta keskustelujen monille hankalaan perinteiseen päätöskysymykseen: ”Minkä elokuvan ottaisit mukaasi autille saarelle?”

SERGEI LOZNITSA (2023): Festivaali on keskittynyt pitkiin fiktioelokuviin, vaikka lyhytfilmejä ja dokumenttejakin esitetään. Dokumenttien saralla kaikkein huomattavimpia vieraita on ollut – toki myös fiktioita ohjannut – Sergei Loznitsa, joka samalla toi henkilökohtaisesti Ukrainan sodan juhlien tematiikkaan. Monista ukrainalaisista poiketen Loznitsa ei ollut lainkaan optimistinen sodan lopputuloksen suhteen.

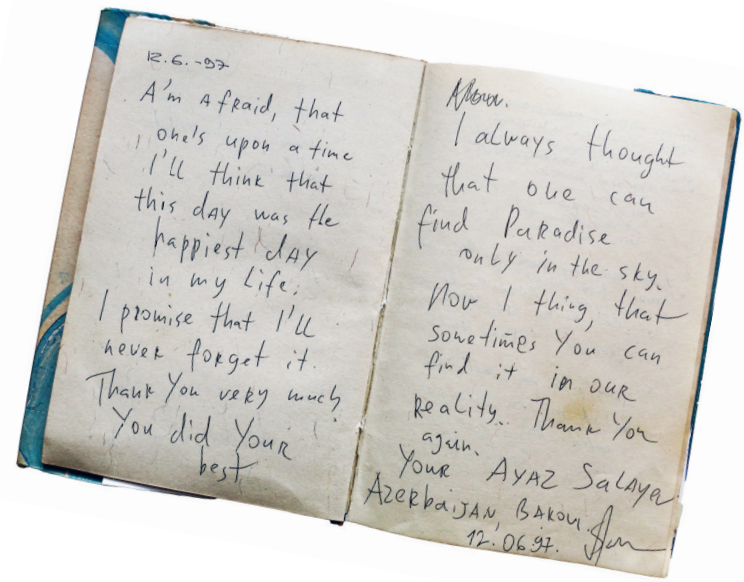
LEOS CARAX (2024): Kukaan kutsutuisista sadoista potentiaalisista tekijävieraista ei ole kieltäytynyt kunniasta, mutta työaikataulu- ja muut tekijät sanelevat yleensä vierailun toteutumisen. Ennätystä pitää hallussaan ranskalainen Leos Carax, jonka piti nuoren kaartin edustajana tulla paikalle jo 1987 toisen elokuvansa *Levoton veri* merkeissä. Kun reissu peruuntui, tarvittiin kohtuulliset 37 vuotta projektin toteutumiseen. Sodankylän aina leppoisan suvaitsevaista henkeä kuvastaa se, että Carax sai käydä aamukeskustelun aikana kuusi-seitsemän kertaa ulkona tupakkatauoilla. Jotka hyödynnettiin elokuvanäytteiden pyörittämiseen ja seuraavien kysymysten miettimiseen.

”Kuin paratiisiin olisi päässyt”

Merkintöjä rantasaunan vieraskirjassa

Sodankyläläisen Lauri Yli-Tepsan kotirannassa on järjestetty savusauna-illoja elokuvajuhlien tekijävieraille jo 30 vuoden ajan. Pääsimme kurkistamaan saunan vieraskirjaan ja kuulemaan tarinoita vieraskirjan takaa.

”EIHÄN SE HUONOLTA ajatukselta kuulosta.”

Niin totesi sodankyläläinen **Lauri Yli-Tepsa** elokuvajuhlien tuotantopäällikölle **Johanna Saariselle**, kun tämä soitti Yli-Tepsalle ja tiedusteli häneltä, voisiko elokuvajuhlat järjestää tekijävieraille Yli-Tepsan saunarannassa festareiden aikaan illanvieton.

Festariorganisaatiossa oli jo jonkin aikaa pohdittu, mitä erityistä tekemistä tekijävieraille voisi Sodankylässä tarjota. Joku oli saanut idean savusaunasta, ja Yli-Tepsalla oli sellainen Kitisen rannalla Sodankylän Sattasessa.

Savusaunailtoja alettiin pitää 1990-luvun puolivälissä, ja ensimmäiset vieraskirjamerkinnät ovat vuodelta 1997. Tuona vuonna elokuvajuhlilla vieraili azerbaidžanilainen ohjaaja **Ayaz Salayev**. Hän rustasi vieraskirjaan kirjoituksen ensimmäisenä.

”Olen aina ajatellut, että paratiisin voi löytää vain taivaasta. Nyt olen sitä mieltä, että joskus sen voi löytää todellisuudestamme”, hän kirjoittaa.

”Midnight in the Garden of Eden – Keskiyö Eedenin puutarhassa.”

Brittiläinen elokuvaohjaaja **Terry Gilliam** on piirtänyt vieraskirjaan koko sivun piirustuksen ja otsikoinut piirustuksensa näillä sanoin. Gilliam oli yksi vuoden 1998 vieraista.

”Hän halusi nähdä poroja ja lähti käymään Vuotsossa. Hän tuli saunalle suoraan sieltä”, Yli-Tepsa muistaa. Hänellä on vieraskirjassa Gilliamista myös kuvia.

”Gilliam oli ostanut Vuotsosta peskin [perinteinen saamelainen turkistakki], ja hän tuli tänne se päällään”, Yli-Tepsa sanoo ja näyttää kuvaa.

Yli-Tepsa oli ollut tiiviisti tekemisissä festareiden kanssa jo ennen kuin savusaunailtoja alettiin järjestää. Hän työskenteli Kitisenrannan koulun rehtorina ja teki siinä roolissa yhteistyötä festareiden kanssa. Myöhemmin Yli-Tepsasta tuli elokuvajuhlien hallituksen jäsen. Hän on myös käynyt katsomassa kaikki aamukeskustelut, jotka Sodankylässä on koskaan järjestetty.

”Olen saanut alusta asti olla festareilla tiiviisti mukana. Se on ollut mukavaa.”

Yli-Tepsa muistuttaa, että Sodankylän filmifestareilla elokuva on kaiken ydin ja keskipiste. Yhtä lailla tärkeää on vuorovaikutus – se, että elokuvien tekijät tutustuvat toisiinsa ja jakavat ajatuksia toistensa kanssa. Juuri siihen tarvitaan savusaunailtoja.

”Täällä Hollywood-konkarit ja nuoret ohjaajat sulautuvat keskenään ja alkavat jutella toistensa kanssa. Se merkitsee valtavasti”, hän pohtii. ”Täällä se Sodankylä-henki osaltaan syntyy.”

”Haluan asua saunassanne.”

”Minä haluan asua sinun kanssasi, Leos!”

Tällaisen viestittelyn vieraskirjan sivuilla käyvät kaksi viime vuoden päävierasta, ranskalainen **Leos Carax** ja italialainen **Alice Rohrwacher**.

Carax esiintyi festareilla pidettyväisesti ja vaikutti aamukeskustelussa varaukselliselta, mutta savusaunaillassa hänkin vapautui.

Niin on käynyt monille elokuvajuhlien vieraille. He ovat rentoutuneet. Sodankylässä ei tarvitse pönöttää.

”Viimeistään täällä he tajuaavat, mihin ovat päänsä pistäneet. He huomavat, ettei tämä ole tavallinen elokuvafestivaali”, Yli-Tepsa sanoo.

Osaa vieraista jännittää saunominen. He jahkaavat pitkään menisivätkö saunaan vai eivätkö menisi, ja toisinaan aika loppuu kesken.

”Vuoden 2022 vieras **Mathieu Amalric** oli pitkään siinä hilkulla, käydäkö saunassa vai ei. Kun hän lopulta päätti mennä, kuski tuli ilmoittamaan, että sinun elokuvasi alkaa varttitunnin päästä. Hänen piti lähteä.”

Ulkomaisille vieraille savusauna on ainutlaatuinen kokemus. Riemu näkyy heidän kasvoillaan. He hihkuvat tai jopa mylvivät ilosta.

”Yksi huutajista oli viime kesän vieras **Alfonso Cuarón**”, Yli-Tepsa kertoo. ”Hän meni saunaan turkkilaisen ohjaajan **Asli Özgen** kuvaajan tai leikkaajan kanssa. He juoksivat saunasta veteen ja huusivat juostessaan mielettömästi: *Marvelous! Perfect!*”

● LIISA KUITTINEN

Lauri Yli-Tepsa (vas.) on saunottanut Sattasessa lukuisia elokuvajuhlavieraita. Tässä vuoden 2015 vieras Mike Leigh.

Vuoden 1998 vieras Terry Gilliam (vas.) tuli rantasaunalle peski päällään. Samana vuonna Sodankylässä vieraili säveltäjä Leonard Kastle (kuvassa keskellä).

Vuoden 2024 vieraat Leos Carax (vas.) ja Alice Rohrwacher kirjoittamassa rantasaunan vieraskirjaan. Mika Kaurismäki katsoo vieressä.

Coppola

TEIN PETER VON BAGHIN kanssa ruotsinkielistä versiota hänen hienosta *Elämää suuremmat elokuvat* -radiosarjastaan noin 40 vuotta sitten. Sen yhteydessä sain kutsun ensimmäisille Midnight Sun Film-festareille 1986 ja sille tielle jäin.

KUUSITOISTA FESTARIA on takana, kun **Francis Ford Coppola** 2002 vierailee Sodankylässä. Kentällä **Petteri** pyytää, että istun koneessa ohjaajan viereen. Sopimus on, etten puhu vaan annan taiteilijan nukkua, joten rupean lukemaan. Ei auta. Kohta kysymyksiä satelee, ensin kirjastani, sitten minusta, perheestäni ja lopuksi suomalaisesta kuusenkerkkäviinasta. Veli **August Floyd Coppola** on vannottanut, että sitä maistamatta ei ole kotiin tulemistä. Tunnustan, etten ole kuullut koko juomasta ja oletan, että se on paikallista ja kotipolttoista. Onneksi syömme illallista kunnanjohton **Saulin** kanssa, joka lupaa selvittää mistä sitä saa, vaikka sitten poliisin

avustuksella. Lupa on, että juoma tuodaan seuraavan päivän savusaunaan.

Kun tulen illanviettoon, Coppola lämmittelee jo nuotion äärellä. Hän kysyy heti juoman perään ja Sauli ilmestyy kuin tilauksesta. Hän ottaa ruudullisen bleiserinsä taskusta pullon, kaataa juomalasin täyteen samean vihreää nestettä ja ojentaa lasin innokkaalle ohjaajalle opastaen suomeksi ”Se on sitten 60-prosenttista”. Ennen kuin ehdin kääntää Coppola tyhjentää nopealla siemauksella koko lasin. Käännän hieman mukaillen: ”He said it's rather strong.”

Coppola on isokokoinen mies. Saulin kanssa tuumimme, että hän ehkä kestää tuon määrän, kunhan ei heti mene savusaunaan. Ohjaaja on kuitenkin ehtinyt kadota ja huomaamme kauhuksemme, että hän kävelee saunaa kohti. Ehkei sekään ole fataalia, kunhan herra ei hypi saunan kuumuudesta suoraan kylmään järveen, ehdimme tuumata, kun parrakas iso mies värikkäissä haviijishortseissa juoksee kapeaa puulaituria pitkin ja pulahtaa järveen. Onneksi hän selviää siitäkin, eikä Suomi pääsee väärästä syistä elokuvan maailmankartalle.

Saunan jälkeen Coppola palaa rentoutuneen oloi-

sena nuotion ääreen ja laulaa itsekseen countrylaulua. Mitään yleisöä hän ei kerää sillä lähellä kaikuu kauniimpaa laulua. Coppolakin hakeutuu esityksen luo ja kuvaa innokkaasti naisduon *Kalliolle kukkulalle* -laulua kamerapuhelimellaan.

Seuraavana iltana kamerapuhelimelle tulee taas käyttöä. Porttikosken tanssilavalle vievällä metsäpolulla Coppola tekee minidokumentin. Uudessa keksinnössään on myös mikrofoni. Ohjaaja ottaa lähikuvan rannekellostaan sanoen: ”It's past midnight”, nostaa puhelimen sa kameran keskiyön aurinkoa kohti ja jatkaa: ”And the sun is still shining.”

Lavalla laulaa **Annikki Tähti**. Katson Coppolaa, joka tuntuu olevan aivan eri ihminen kuin se puhelias lentokonematkustaja. Ilme on autuas lavan puupenkillä ja hymy levenee, kun joku pyytää tanssimaan. Häntä kohdellaan kuin ketä tahansa ja se on suuri onni. Lähtöpäivän aamulla Coppola kertoo löytäneensä Sodankylässä jotain arvokasta, jonka hän oli hukannut. Hän tiivistää asian yhteen sanaan: ”Simplicity!”

● LISELOTT FORSMAN

Maisemien vaihtumisen tärkeydestä

Saksalainen Nora Fingscheidt saapui pohjoiseen ensin opiskelijana ja sitten juhlittuna elokuvantekijänä.

ELOKUVAT OVAT PORTEJA erilaisiin maailmoihin ja paikkoihin. Saksalainen käsikirjoittaja-ohjaaja **Nora Fingscheidt** on vienyt katsojansa muun muassa argentiinalaisen uskonyhteisön pariin (*Ohne diese Welt*, 2017), saksalaisen lastensuojelusysteemin sisään (*System Crasher*, 2019), Yhdysvaltojen luoteisosaan (*The Unforgivable*, 2021) ja skotlantilaisen saariston tyrskyihin (*The Outrun*, 2024).

Ennen noita paikkoja elokuva toi Nora Fingscheidtin Sodankylään.

Vuonna 2005 Fingscheidt opiskeli yliopistossa lakia, politiikkaa, psykologiaa ja Latinalaisen Amerikan tutkimusta ”vanhempiensa mieliksi”. Vapaa-aikanaan hän opiskeli kuitenkin ruohonjuuritason FilmArche-elokuvakoulussa. Se kuului eurooppalaiseen Nisi Masa-verkostoon, joka yhdistää nuoria elokuvan harrastajia ja opiskelijoita. Sitä kautta Fingscheidtilla oli mahdollisuus päästä Sodankylän elokuvajuhlille muiden kansainvälisten opiskelijoiden kanssa.

Sonia Tolonen

Hän oli käynyt erilaisilla elokuvafestivaaleilla pari kertaa aiemminkin, mutta tämä kerta oli erilainen.

”Muilla festivaaleilla oli selvä hierarkia, jossa yhtäällä ovat elokuvantekijät ja toisaalla yleisö, joka voi vain kaukaa ihailla ensiksi mainittuja. Sodankylä oli ihmeellinen, koska se häivytti tuon eron kokonaan”, hän kertoo.

”Siellä kaikki seisoivat samoissa jonoissa, jakoivat saman ruoan ja törmäsivät toisiinsa kadulla. Se täsmäsi omaan ymmärrykseeni siitä, mitä elokuva voi olla.”

SEURAavana VUONNA Nora Fingscheidt palasi Sodankylän elokuvajuhlille doku-

mentoimaan sitä kameralla. Hän halusi taltioida kokemuksen, joka ylitti pelkän elokuvan.

”Etenkin kaikki vapaaehtoiset tekivät siitä melkein eräänlaisen yleiskulttuurifestivaalin, jossa ihmiset saattavat kaivaa kitaran esiin ja tanssia telttojen ympärillä neljältä aamulla auringon paistaessa. Se oli minusta tajuunanjäyttävää.”

Annina Mannila

Fingscheidt korostaa, kuinka suuri merkitys Sodankylän omalaatuisella miljööllä hänelle oli.

”Luulen, että maisemien vaihtuminen on osasy sille, miksi rakastuin elokuvaan mediana. Koulun jälkeen tein harjoittelujakson teatterissa, jossa olimme kahdeksan kuukauden ajan jumissa hämärässä huoneessa neljän seinän ympäröimänä.”

Kun hän tuli ulos huoneesta ja harjoittelusta, oli kesä. Hän oli missannut kokonaisen kevään.

”Sitten työskentelin ensimmäistä kertaa elokuvan kuvauksissa. Vaikka kyseessä oli pienen budjetin lyhytelokuva, olimme yhtenä päivänä venekaupassa, seuraavana koulussa ja niin edelleen.”

FINGSCHIEDT OPISKELI ensimmäisten Sodankylän-vierailujensa jälkeen virallisessa elokuvakoulussa, Baden-Württembergin elokuva-akatemiassa. Hänen lopputyönsä oli dokumentti *Ohne diese Welt*, joka sai suitsutusta.

Vain kaksi vuotta sen jälkeen, vuonna 2019, Fingscheidt tuli kansainvälisesti tunnetuksi esikoisdraamallaan *System*

Crasher. Samana vuonna hän saapui Sodankylän elokuvajuhlille kolmannen kerran, nyt juhlittuna vieraana.

”Oli imartelevaa saada asua oikeassa hotellissa. Sekin on omalaatuinen, lähes elokuvallinen paikka”, Fingscheidt sanoo.

Nauraen hän kertoo, että Sodankylässä tapahtuu maagisia asioita. Yhtenä iltana vierailunsa aikana Fingscheidt oli matkalla festivaaliteltiltaan, kun hän sai puhelun. Luurin toisessa päässä oli tuottaja, joka kertoi Fingscheidtin saaneen pestin ison Netflix-elokuvan *The Unforgivablen* ohjaajana.

”Sen elokuvan tekeminen oli hieno kokemus, mutta kun tuollainen elokuva julkaistaan, sitä istuu itse keittiössään tekemässä teetä”, hän kertoo.

Fingscheidt pitää elokuvafestivaalien tarjoamaa yhteisöllisyyden kokemusta tärkeänä. Hän aikoo jatkossakin tyrkyttää teoksiaan Sodankylään, itselleen rakkaalle festivaalille.

”Ainoa asia, josta en pidä Sodankylässä, ovat itikat.”

● KAISU TERVONEN

Anteeksi, tein elokuvan

AVAJAISPÄIVÄ 2013. **Claire Denisin** nimi välkkyi puhelimen näytöllä. Syke nousee, syystäkin. Cannesissa vastikään esitetty *Bastards* vaatii uusia jälkitöitä ennen Ranskan ensi-ilta-kiertuetta. Tällä kertaa paine tuntui aikaisempia vastoinkäymisiä suuremmalta. Denis oli monella tapaa ensimmäinen laatuaan, erittäin arvostettu, omaperäinen veteraani ja yhtä lailla tärkeää – nainen.

Katsoessa taaksepäin elokuvajuhlien tarunhohtoisia naisia, **Agnes Vardan** ja **Chantel Akermanin** vierailuista oli kulu-

nut yli kaksikymmentä vuotta. Ne onne-

kaat, jotka todistivat nuo aamukeskustelut peräkkäin! Mutta toisin kuin Denisin, heidän vierailunsa sijoittuivat ajalle ennen uran loppupuolella (tai kuoleman jälkeen) saavutettua laajaa huomiota.

Vaikeuksista huolimatta Denis saapui Sodankylään ja pyysi välittömästi anteeksi kamalaa elokuvaansa. Ja lähti pois pian jälkeen. Kyyninen teos tai ei, muutama vuosi myöhemmin Denis ohjasi optimistisimman elokuvansa, kenties pohjoisen valon siivittämän *Aurinko sisälläni*.

Joskus vastoinkäymisiä ovat seuranneet odottamattomat tähtiethet. Kesällä 2014 peräti kaksi päävierasta perui vierai-

lunsa avajaispäivänä. Synkkä aamu kirjastui, kun menetysten myötä nuori italialaislupaus **Alice Rohrwacher** sai tilaisuuden loistaa **Peter von Baghin** keskustelukumppanina.

Rohrwacher oli yksi lukuisista uran varhaisessa vaiheessa Sodankylässä vierailleista uuden elokuvan tekijöistä ja hänen, festivaalin pyhän säännön ”*you only get invited once*” rikkova, paluunsa kymmenen vuotta myöhemmin oli osoitus lupauksen kypsymisestä. Mutta lupavasta alusta huolimatta monet eivät ole pärjänneet yhtä hyvin kuin Rochwacher tai **Nora Fingscheidt**, joka loikkasi

läpimurtoelokuvansa jälkeen ohjaamaan **Sandra Bullockia**.

Olisiko mies pyytänyt anteeksi ”kyynisen” elokuvan tekemistä, joka vaatii kiireellistä uudelleenleikkausta? Ehkä Denisillä ei ollut syytä pahoitella. Naisilla ei ole koskaan ollut helppoa loistaa edes hetkessä, saati pysyä pitkään isossa kuvassa. Me olemme vain iloisia, jos tekijät ilmestyvät paikalle ennen elokuvan alkua.

● MILJA MIKKOLA
Ohjelmapääällikkö

Myrkkysieniä, noitia ja kettu

SIITÄ KUN SAAVUIN Sodankylään esitelmään elokuvaani *Sarah Plays A Werewolf*, muistan ensimmäisenä kuinka ruokaa tarjoiltaessa joku kertoi, että sienet ovat tappavan myrkyllisiä, jos niitä ei keitetä kunnolla ja kypsennetä 24 tuntia. Lapissa ei kannata pelleillä, ajattelin. Varoitus häämyrkytyksestä savusaunas- sa lisäsi ensivaikutelmaan uuden kerroksen. Minulta kesti useita vuosia ymmärtää kätketty suomalainen huumori.

Mutta silloin alussa olin uppoutunut ensimmäiseen Lappi-kokemukseeni sie-

luni ja ruumiini jokaisella sentillä. Joten jokirannan picnicillä pyöräilin. Muistan, kuinka makasin mökin puulattialla toipumassa. Olin pökertynyt kaikkien muiden ohjaajien edessä. Kun taas pääsin jalkeille, joku tiesi kertoa, että joen toisella rannalla poltettiin aikoinaan noitia. Tunsin oudon kohtalonyhteyden. Olisinko kirottu ikuisesti? Metsäpolulla matkalla lavatansseihin eräs mies väitti – sitä tiedusteltuani – että saamelainen toteemieläimeni on kettu. Sehän saattoi olla pelkkä vitsi, mutta ostin kotiin vie-

misiksi kettupaidan – olen pitänyt sitä päällä siitä lähtien ja tuntenut itseni suojatuksi.

Näytän todellakin ketun näköiseltä tuossa kuvassa: **Kjell Westö** ei koske myrkkysieniin, ja **Mahamat Saleh Haroun** selittää, miten etelän ja pohjoisen noituus yhdessä pelastaa maailman. Kuin joukko uneksijoita taikametsässä.

● KATHARINA WYSS

Antti Viñonen

Yrittäjien joulu keskellä kesää

K-SUPERMARKET POHJANTÄHTI Sodankylän eteläpäässä on uudistanut ilmettään kevään 2025 aikana. Kauppias **Mikko Laineen** mukaan elokuvajuhlat tekevät suuren pii-kin myyntiin. Festariviikko on ylivoimaisesti kesän vilkkain ja tuottoisin viikko: puhutaan useiden kymmenien tuhansien eurojen myynnin noususta. Festarivieraiden lisäksi myös paikalliset ostavat grillattavaa ja muita festarieväitä. Laineen mukaan kaupasta ostetaan paljon oman keittiön tuotteita, erityisesti vegetuotteita, erilaisia juomia ja naposteltavaa, kuten pähkinöitä ja sipsejä.

K-Market Sodankylä sijaitsee kylän pohjoispäässä ja kauppa on palkittu vuosina 2022 ja 2024 Suomen parhaaksi K-Marketiksi. Kauppias **Antti Penttisen** mukaan elokuvajuhlat näkyvät merkittävänä piikkinä myynissä ja festariviikko on täysin verrattavissa jouluviikkoon. Penttisen mukaan kertaostokset ovat pienempiä, mutta niitä on paljon enemmän.

”Juomavarasto varataan festareita varten täyteen. Vegetuotteet korostuvat ja niitä varataan ekstrapaljon hyllyyn. Satsaamme myös take-away tuotteisiin kuten patonkeihin, pizzoihin ja piirakoihin.” K-Market pidentää myös aukiolo-aikoja festareiden aikana, ja kaupat ovat auki puoleen yöhön.

Hotelli Sodankylässä on menossa suuri laajennus, jota ei saada käyttöön vielä 2025 festareille. ”Näillä festivaaleilla vanhan Kantakievarin aikainen ravintola, joka on palvellut koko elokuvajuhlien historian ajan, on viimeistä kertaa käytössä”, sanoo hotellin johtaja **Raili Karvonen-Willman**. Hotelli Sodankylä ja Karhu-hotelli kuuluvat Peerä Hotels & Cottages -perhehotellien ketjuun. Sodankylän elokuvajuhlat ovat Sodankylän kesän kohokohta, jolloin molemmat hotellit ovat loppuunmyytyjä. Sodankylän elokuvajuhlilla on keskeinen merkitys hotellien toimintaan. **(JH)**

"Elokvajuhlat tuo Sodankylään hyvinvointia"

SODANKYLÄN ELOKUVAJUHLAT on kuin majakka, joka vilkkuu kesän aikana ja tuottaa Sodankylälle positiivista näkyvyyttä – maailmanlaajuisesti.

Näin kuvailee elokuvajuhlien merkitystä Sodankylän kunnalle kunnanjohtaja **Jari Rantapelkonen**. Hänen mielestään Sodankylän elokuvajuhlat on uniikki tapahtuma, jolla on paitsi taloudellista merkitystä myös laajemmin hyvinvointivaikutuksia.

”Ensinnäkin elokuvajuhlat antaa kuvan Sodankylästä kulttuurikuntana. Toiseksi se luo Sodankylään hyvinvointia ja lisää yhteisöllisyyttä – ei vain oman yh-

Jari Rantapelkonen ja Riikka Karppinen, joka toimi elokuvajuhlien hallituksen puheenjohtajana vuoteen 2024.

teisön sisällä vaan laajemmin. Se myös vahvistaa kunnan elinvoimaa ja tuo yrityksille töitä”, Rantapelkonen sanoo.

Rantapelkonen osallistui itse ensimmäistä kertaa elokuvajuhlille kesäkuussa 2023. Tapahtuma teki häneen vahvan vaikutuksen.

”Hämmästyin, mitä ihmettä täällä tapahtuu. Tuntui käsittämättömältä, että tällainen tapahtuma oli mennyt minulta aiemmin ohi”, hän kertoo.

”Sodankylän elokuvajuhlille on helppo tulla aistimaan tunnelmaa ja katsomaan elokuvia, joita ei muuten tulisi katsottua.”

Rantapelkosen mukaan viime vuonna festareilla tehty Salmi Platformin kävijätutkimus vahvasti osaltaan näkemystä siitä, että elokuvajuhlat on vetovoimainen tapahtuma. Kyselytutkimus selvitti tapahtuman taloudellisia, ympäristöllisiä ja sosiaalisia vaikutuksia.

”Tulokset vahvistivat, että elokuva-juhlat on meille erittäin tärkeä tapahtuma ja että kulttuurilla on myös taloudellista merkitystä.” (LK)

Kävijätutkimus osoittaa elokuvajuhlien merkityksen

SODANKYLÄN ELOKUVAJUHLILLA toteutettiin viime kesänä kävijöille suunnattu kyselytutkimus, jolla kartoitettiin tapahtuman aluetaloudellista vaikuttavuutta.

Tutkimuksen analytiikkaa osoittaa, että elokuvajuhlien aluetaloudelliset vaikutukset ovat merkittävät: festareille saapuvat matkailijat ja paikalliset festarikävijät kuluttavat tapahtuman aikaan Sodankylässä yhteensä noin kolme miljoonaa euroa.

Tutkimuksesta käy myös ilmi, että elokuvajuhlien tyypillinen kävijä on neli-viisikymppinen helsinkiläinen, joka viiptyy festareiden aikaan Sodankylässä neljä vuorokautta ja haluaa palata kerta toisensa jälkeen takaisin.

Tutkimuksen toteutti Salmi Platform Oy, joka on tehnyt vastaavia kyselytutkimuksia lukuisten suomalaisten tapahtumien yhteydessä.

Tukimuksessa tarkasteltiin myös ympäristövaikutuksia. Elokuvajuhlille matkustavien hiilijalanjälki on yllättävän hyvä (0,07 kgCO₂e/km), kun vertailussa on koko Salmi-mittausaineisto (keskiarvo 0,11 kgCO₂e/km). Tämä johtuu pitkälti siitä, että kävijät hyödyntävät raideliikennettä. Tulokseen vaikuttaa myös kävijöiden pitkä viipymä.

Elokuvajuhlat sai tutkimuksessa kävijöiltään keskiarvoa korkeammat asiakastyytyväisyysarviot. Kävijät myös suosittelivat tapahtumaa kavereilleen. (LK)

Kitisenranta kulttuuritaloksi

KITISENRANNAN KOULU on ollut Sodankylän elokuvajuhlien syntysija ja festivaalin tapahtumapaikka koko sen 40-vuotisen historian ajan. Elokuvajuhlat on järjestetty koululla ja sen ympäristössä kaikkien näiden vuosien ajan. Festivaalin yleisö kattaa elokuvan ystäviä monessa sukupolvessa, ja paikkana Kitisenrannan koulu on tärkeä osa tapahtuman sielua.

Toisen maailmansodan jälkeen rakentamisen tavoitteet Suomessa olivat korkealla, ja keskeiselle paikalle Sodankylän kuntakeskukseen Kitisenjoen rannalle rakennettavan koulun suunnittelijaksi valittiin arkkitehti **Yrjö Lindegren**. Hän edusti aikansa nousevaa arkkitehtipolvea, joka oli jo saanut tunnustusta Helsingin Olympiastadionin ja Käärmetalon suunnittelijana. Yrjö Lindegren suunnitteli Sodankylän keskusta-alueen samanaikaisesti myös Kunnantalon ja Pappilan.

Vuonna 1951 valmistunut Kitisenrannan koulu sijoittui Kitisenjoen avoimelle länsirannalle. Yhdessä ne muodostavat merkittävän ympäristökokoaisuuden. Koulurakennus on edelleen tärkeä maamerkki keskustassa ja sijaitsee maisemallisesti keskeisellä paikalla. Koulutoiminta Kitisenrannalla loppui vuonna 2007 home-epäilyn vuoksi. Koulu ei kuitenkaan jäänyt tyhjilleen, sillä järjestöt ja harrasteryhmät täyttivät talon toiminnallaan. Koulun käyttöä ovat varjostaneet monet uhat, ja niinpä se on odottanut pitkään arvonsa mukaista korjaushanketta. Sitä on oltu purkamassa ja korvaamassa kerrostaloilla, mutta onnistuneen suojeluprosessin kautta rakennus saatiin säilymään.

Elokuvajuhlien festivaaliorganisaatiossa on tehty pari vuosikymmentä määrätietoista työtä koulun ja sen ympäristön kehittämiseksi kulttuuritaloksi, jolle paikkakunnalla on selvä tilaus.

Vihdoinkin näyttää siltä, että Sodankylä olisi saamassa Kitisenrannan koulusta kulttuuritalon! Sodankylän kunta käynnisti hankkeen vuonna 2023 ja mikäli uusi valtuusto siunaa rahoituksen lopullisesti suunnitelman mukaisesti, vuonna 2028 Kitisenrannan kulttuuritalo on valmis ja saamme juhlia festareita jatkossakin autenttisessa ympäristössä keskivon auringon alla.

Tietoa hankkeesta: www.sodankyla.fi/kitisenranta

● **HELENA HIRVINIEMI**
*Elokuvajuhlien hallituksen
varapuheenjohtaja*

Tärkeintä on elokuva - ja siitä keskusteleminen

Näyttelijät Elina Knihtilä ja Tommi Korpela nauttivat elokuvista lettuenergian voimin. Kovin paljon ei tarvitse festareilla nukkua - vaikka ulkoministeri Pekka Haaviston mielestä olikin ihan kiva löytää yösija.

NÄYTTELIJÄ ELINA KNIHTILÄ saapui ensimmäisen kerran Sodankylän elokuvajuhlille vuonna 2011. Hän oli taiteilijavieraana esitelläkseen **Zaida Bergrothin** ohjaamaa elokuvaa *Hyvä poika*, jossa hän tietenkin näytteli.

Knihtilä ei ollut vielä keväällä tajunnut buukata kalenteriinsa reissua Sodankylän elokuvajuhlille. Kun kutsu tuli, Knihtilä oli ensin kieltäytymässä.

”Olimme miehen ja lapsen kanssa lähdössä lomalle Kreikkaan. Mies kuitenkin vakuutteli, että ’sun on pakko mennä tuonne’. Niin minä sitten lensin Kreikasta kesken loman Suomeen ja matkustin Sodankylään – ja sieltä sitten muutaman päivän päästä takaisin Kreikkaan.”

Knihtilä kärsii edelleen omantunnon-tuskia ilmastorikoksesta, mutta on silti iloinen siitä, että mies pakotti lähtemään. Kreikkaan jäänyt lapsenvahti, näyttelijä Tommi Korpela, nimittäin tiesi erittäin hyvin, että puoliso ihastuisi festariin.

Korpela oli itse päässyt kokemaan Sodiksen pari vuotta aikaisemmin, kun hänet oli kutsuttu paikalle **Aleksi Salmenperän** ohjaaman *Miehen työ* -elokuvan tiimoilta näyttelijävieraaksi.

Sodankylän tunnelma on lumonnut Knihtilän. Sittemmin sekä hän että Korpela ovat käyneet festareilla lähes joka vuosi – ainakin silloin kun eivät ole vaamassa muuta.

”Toissakesänä en päässyt, kun kuvattiin *100 litraa sahtia* -elokuvaa.”

Usein Knihtilä ja Korpela jatkavat eteenpäin pohjoiseen Sodankylästä Jäämeren rannoille, koska heidän mielestään liian äkillinen paluu kaupunkiin olisi henkisesti liian ravisuttavaa.

Puhutaan asiasta, ei sen vierestä

Sodankylässä ollaan taiteen keskellä tilassa, jossa ihminen kuoriutuu arkimästänsä joksikin aivan muuksi. Yksi syy tähän on käytännöllinen: Sodankylässä

Tommi Korpela, Juhana von Bagh, Elina Knihtilä ja Lenny Abrahamson Sodankylässä 2022.

jopa syödään aivan muuta kuin niin kutsutussa normaalielämässä.

”On ne tietyt letut ja muut jutut, mitä pitää aina syödä”, Knihtilä vahvistaa. Näillä hän viittaa teltojen pikaruokaan.

Tärkeintä on elokuva, ja seuraavaksi tärkeintä keskustelut elokuvista. Knihtilä ja Korpela kulkevat taide-elämyksestä toiseen.

Suunnitteletko kaikkein pienimpiäkin yksityiskohtia myöten ennalta vai annatko sattumalle mahdollisuuden?

”Me elämme hetkessä!”, Knihtilä vakuuttaa. ”Haahuilemme ja teemme löytöjä. Kyllä me aina luemme kaikki mahdolliset esittelyt ja katsomme ohjelmaa, mutta mihin sitten päädyimme, riippuu tilanteesta.”

Tietenkin eniten kiinnostavat päävieraiden elokuvat: ”Haluamme kuulla heidän analyysijään, ne ovat arvokkaita ja ainutlaatuisia. Vieraskattaus on aina kunianhimoinen. Ja siellä puhutaan asiasta, ei asian vierestä. Ollaan elokuvien eikä ulkoelokuvallisten asioiden äärellä.”

Näyttelemisen lisäksi Elina Knihtilä työskentelee nykyään Taideyliopiston

Teatterikorkeakoulun näyttelijäntöy professorina. Hänen taiteellisen uransa saavutti tähänastisen huippunsa viime vuonna Sodankylässä: vaki-bossi **Ville Virtanen** oli kuvauksissa, joten Knihtilä pääsi johtamaan perinteistä sunnuntain *Leffaraatia*. Raadissa Knihtilä on toki ollut useana vuonna.

Entä kenet hän haluaisi Sodikseen vieraaksi. Vastaus tulee heti:

”**Sandra Hüllerin**.”

Hieno valinta. Toivottavasti saksalaisen supertähti pääsee pian festareille.

Lenny ja ministeri

Tommi Korpela näkisi festareilla mieluisi **Meryl Streepin**. Oiva idea sekin. Kutsua vetämään.

Streep ja Hüller varmasti viihtyisivät kanssamme aamuun asti Kitisen rannalla laulamassa. Mutta mitä mieltä ammattilaiset Knihtilä ja Korpela ovat, miten paljon pitää nukkua, että jaksaa olla aamukeskustelussa?

”Sanoisin että muutama tunti pitää nukkua, ainakin joskus”, Knihtilä pohtii.

Korpela on eri linjoilla. ”Parempi vaan lähteä rannalta suoraan elokuvaan tai keskusteluun. Nukkuminen vaan vaikeuttaa asiaa.”

Entä jos silmäpussit nolottavat? ”Näissä elokuvapiireissä arvostetaan aurinkolaseja”, Korpela kuittaa ja toteaa myöhemmin, että festareiden edetessä kaikki ovat yhtä väsyneitä.

Tommi Korpela on isännöinyt vieraita elokuvajuhlien avustajana. Suomen lintukotomaisuus on tehnyt moneen vaihtuksen.

Korpela halusi juttelumme jälkeen vielä tekstata muiston:

”Houstasin irlantilaisista [elokuvaohjaaja] **Lenny Abrahamsonia** kesällä 2022. Se oli aluksi aika huuli pyöreänä ja varautunut, että mihin helvettiin hänet on tuotu. Porttikoskella sain sen hieman siemaimaan jallua, ja Lenny alkoi hieman rentoutua ja kuvailla koskea eri kanteista kännykällä. Tanssilavasta se oli lumoutunut, ja siellä oli silloinen ulkoministeri **Pekka Haavisto**. Kysyin Lennyltä, että voinko esitellä sinut meidän ulkoministerille, se juo viiniä tuossa viereisessä seurueessa. Lenny katsoi mua epäuskoisena. Mentiin sitten Pekan luo, esittelin heidät, ja Lenny kysyi, että mitä ulkoministeri tekee täällä. Pekka kertoi, että hän lensi Helsingistä katsomaan brasilialaisen ohjaajan **Karim Ainouzin** leffaa, koska ihailee häntä suuresti. Valitettavasti seuraavana aamuna hänen on lähdettävä EU:n huippukokoukseen Brysseliin. Lenny kysyi, että ’missä sun turvamiehet on?’. Pekka vastasi, että ’ei täällä mitään turvamiehiä tarvitse, ainoa ongelma on löytää yöpaikka. **Juhana von Bagh** kuitenkin lupasi, että saan nukkua hänen hotellihuoneensa toisessa sängyssä, joten nyt sekin on hallussa!’. Lenny oli lopulta kovin liikuttunut Suomesta ja Sodiksesta.”

● IIDA SIMES

Where
happiness
is hidden

VISITKEMIJARVI.FI

Onnen-
tunne

KEMIJÄRVI
LAPLAND

Markus Pentikäinen

Elämän hienoimpia hetkiä Sodiksessa

Tänä keväänä muistelmansa julkaissut Neil Hardwick on tällä vuosituhanalla ollut Sodankylän elokuvajuhlien vakiokasvo eri rooleissa. Ohjaajavieraana, Leffaraadin jäsenenä ja elokuvan ystävänä. Ensimmäisen kerran hän tuli Sodikseen oman elokuvansa kanssa kesällä 2001.

”**M**UN ELOKUVANI, *Jos rakastat*, esitys Sodankylässä oli elämäni ihan parhaita hetkiä, liioittelematta”, **Neil Hardwick** muistelee.

”Se näytettiin isossa teltassa ja esitys oli loppuunmyyty. Laulun tekstit olivat kuvassa ja kaikki lauloivat mukana. Se tunne oli jotain käsittämätöntä. Rakauden määrä siinä teltassa oli valtava”, hän hymyilee. ”Mä olin täysin humalassa siitä. Ja tajusin, että tätä mä tarkoitin elokuvalla. Että se on isolla kankaalla. Täysi sali, kaikki mukana, jopa laulamassa mukana. Tätä on elokuva!”

”Elokuva ei ole sitä, että se tulee pienestä ruudusta Netflixistä. Elokuva on tätä!”

Jos rakastat esitettiin karaokenäytöksenä lauantain ja sunnuntain välisenä yönä. Sen loppuessa ulkona satoi, mutta oli valoisaa kuin päivällä.

”Seistiin siinä muutaman kymmenen ihmisen kanssa, vielä vähän aikaa. Ne juteli ja lauloi vähän muitakin biisejä. Mä tajusin silloin, että mä en halua olla missään muualla maailmassa kuin just tässä, nyt. Elämän tosi hienompia hetkiä.”

Ensimmäinen kerta Sodankylässä oli niin vahva kokemus, että Neil Hardwick palasi heti seuraavana kesänä. ”Melkein joka vuosi mä ajoin Sodankylään. Yleensä Itä-Suomen kautta, Järvi-Suomen kautta ylös ja festivaalin jälkeen takaisin län-sirannikkoa pitkin alas. Ja aina viihdyin erinomaisesti”, hän kertoo. ”Mulla ei koskaan ollut mitään suunnitelmaa siellä. Mä vaan katsoin elokuvia, juttelin ihmisten kanssa. Siellä näki paljon kavereita ja oli kaikenlaista tapahtumaa. Oluen juontia ja musiikin kuuntelua”

”Kyllähän nuoret ilmeisesti katsoo leffoja pitkin läpi yön, mutta en mä enää jaksa”, Neil nauraa. Hänen mukaansa Sodankylän festivaalia ei voisi siirtää minnekään muualle. ”Jos se olisi Helsingissä, se olisi täysin eri tapahtuma. Se ei olisi niin *laid back*, yhtä rento.”

”Mä en pysty vertaamaan Sodankylän festaria mihinkään muuhun. En tunne toista paikkaa tai tapahtumaa, jossa olisi sama tunne. Voi jutella kenen tahansa kanssa ihan noin vain. On se aika ainutlaatuista.” Yllättävät kohtaamiset ovat tärkeä osa Neil Hardwickin Sodankylää. ”Juttelin **Terence Davisin** kanssa. Se sanoi, että homous on pilannut hänen elämänsä. Mä en osannut vastata siihen. Halusin halata sitä, että kyllä tämä tästä.”

”**Mike Leighin** kanssa olisin keskustellut mielelläni, mutta kun oli vaihdettu ensimmäiset repliikit siitä, että jaa, *midnight sun* ja en tiedä onko päivä vai yö, sen puhelin soi ja sille tuli puolen tunnin työpuhelu.”

Omaan idoliin voi törmätä vaikka kahvijonossa. ”Olin juuri hakemassa kuppia ja joku mies tuli ottamaan kahvia vierestä. **Carlos Saura!**”, Neil muistelee innostuneena. ”Carlos Saura on todella suuri sankari mulle. Hän ei ikävä kyllä puhunut englantia, hänellä oli tyttärensä mukana.”

Edellinen mieleen jäänyt kohtaamisen tapahtui **Aki Kaurismäen** *Kuolleiden lehtien* Suomen ensi-illan pari kesää sitten. ”Ensi-illan jälkeen pubiteltalla meidän sanomaan Akiille, että se on loistava leffa. Aki katsoi mua ensin, että mä en tunne sua. Mä täysin jäädyn siihen”, Neil kertoo. ”Sitten Aki luetteli mulle kaikki meidän tapaamisemme, mitä meillä on koskaan ollut. Että ensimmäisen kerran tavattiin Eerikinkadulla, käveltiin tosta alas ja sitten myöhemmin tosta ylös. Ja se kävi läpi siis kuusi tai seitsemän eri tapaamista. Ihan lonkalta, noin vaan.”

”Mä kysyin, että kuinka sä voit muistaa näin? Aki vastasi, mä en unohda mitään. Silloin mä ajattelin, mikä kohtalo! Ihminen ei pysty unohtamaan mitään. Mä tulisin hulluksi, jos en pystyisi unohtamaan mitään.”

● AXA SORJANEN

Rakkauskirje

JOS MINULTA KYSYTTÄISIIN, mikä on ollut elämäni vaikuttavin elokuvakokemus, osaisin vastata siihen vaivattomasti. Se tapahtui 2000-luvun alussa, kun olin elokuvaopiskelija ja istuin ensimmäistä kertaa Sodankylän vanhassa sirkusteltassa. Mykkäelokuvakonsertti, **Pudovkinin** *Mat* (Äiti, Neuvostoliitto 1926) oli juuri alkamassa ja ulkona oli kunnon myrääkää. Satoi niin voimakkaasti, että vesipisarat tipahtelivat katsomoon, suoraan syliin. Istuin sattumalta, ja kenties universumin oikkujen ansiosta, juuri tekijävieraiden joukossa, sellaisessa punaisessa muovituolissa. **Aki Kaurismäki** piti puhetta, josta en muista sanaakaan, mutta puheen päätteeksi hän kaivoi esiin kossupullon, naksautti sen juhlallisesti auki, otti huikan ja pani kiertämään vieraiden keskuuteen. Kun pullo lopulta saapui minulle, otin siitä hetkeäkään epäröimättä pienen kulauksen. Kuin rituaalin tavoin, minut oli kastettu.

Se näytös oli jotain sellaista, mitä en ollut aikaisemmin kokenut. Tunnelma teltassa, klassikkoelokuva, musiikki ja yleisön huumaava energia tekivät lähtemättömän vaikutuksen. Vaikka muisto olisi pelkkää kuvitelmaa, sen intensiivisyys ja ainutlaatuisuus saivat minut palaamaan jälleen, vuosi toisensa jälkeen, tuohon taianomaiseen hetkeen Sodankylässä. Minuun teki suuren vaikutuksen vahva yhteisöllisyyden tunne ja kollektiivinen katsomiskokemus, festivaalijärjestäjien sydämellisyys, kokemani tasavertaisuus, ja koko yleisön halu rakastaa juuri sitä elokuvaa.

Elokuvan katsomiskokemusta yhdessä lajitovereitten kanssa voi verrata kollektiiviseen alitajuntaan: se on kuin näkisimme yhteistä unta. Taus-toistamme huolimatta elokuvan universaalit tarinat vievät meidät yhteisten tunteiden ja sitä kautta myyttien äärelle, oppimaan ja kokemaan jotain ihmisenä olemisesta ja tästä matkasta, jota kutsumme elämäksi. Myös Sodankylän elokuvajuhlat on myyttisiin mittoihin kasvanut suuri kokemus, joka vetää puoleensa elokuvan ystäviä ympäri maailmaa.

Voisin sanoa, että elokuvajuhlat ovat olleet osa minun elokuvakoulua. Olen nähnyt siellä lukemattomia elokuvia eri puolilta maailmaa, eri kulttuureista, elokuvia joita en muualla olisi koskaan nähnyt. Sekä tietysti klassikoita, joiden tunteminen kuuluu yleissivistykseen. Myös itse tekijänä olen myöhemmin vuosina saanut kokea upeita näytöksiä omien elokuvieni kanssa. Koska en itse juurikaan viihdy punaisilla matoilla tälläntyyppä korkokenkiin, viihdyn juuri Sodankylässä, jossa saa olla juuri niin oma itsensä kuin sillä hetkellä kykenee. Voi olla epävarma, auki tai vähän hajalla, vähillä unilla tai verkkareissa. Yleisön rakkaus ja lämpö on se, joka kannattelee jännittävimmänkin näytöksen läpi. Elokuvakeskustelu ja palaute kantaa pitkälle tulevaan.

Festivaali ja elokuva tuo yhteen meidät elokuvantekijät, näyttelijät, musiikintekijät, kirjailijat, eri alojen taiteilijat, ja kaikki ne ihmiset, jotka intohimoisia omilla aloillaan. Kohtaamiset ovat tärkeitä. Sodankylässä olen laulanut ja tanssinut itseni käheäksi karaokenäytöksissä, iltaklubeilla ja rantabileissä, Porttikoskella. Olen nauranut itseni tarviölle, liikuttunut, ajautunut syvällisiin keskusteluihin, vaihtanut hattuja, savusaunonut filmitähtien kanssa ja iskenyt silmää **Abbas Kiarostamille**. Olen rakastanut ja tullut osaksi tätä omituista perheyhteisöä. Se on ollut parantava ja puhdistava kokemus.

Nykyään, kun kiertelen maailman festivaaleilla, kerron aina satumaisesta keskiyön auringon maasta ja elokuvajuhlista – liioittelematta – maailman parhaista.

Rovaniemellä 15. huhtikuuta 2025
Katja Gauriloff, elokuvaohjaaja

PS. Kossua en ole sen koommin oppinut juomaan.

Keskiyön auringon taivaalla ei näe tähtiä, koska ne laskeutuvat joukkoomme kuin kuka tahansa meistä, kertovat elokuvajuhlien houstit eli vierasvastaavat ja muut tekijäkonkarit.

Vierasvastaavia

SODANKYLÄSSÄ EI KILPAILLA palmuista tai median huomiosta vaan katsotaan yhdessä elokuvaa ja puhutaan siitä, koetaan kollektiivista nautintoa ja odottamattomia elämyksiä. Yleisö kerääntyy joka aamu koulun saliin kuuntelemaan päävieraisten ajatuksia, mutta täällä katsoja voi myös keskustella ohjaajavieraan kanssa kahvijonossa tai Kitisen rannassa.

Vain täällä voin katsoa **Ettore Scolan** kanssa elokuvaa VHS-kasetilta hotellin kellarissa. Tai kuvata **Seymour Casselia** kiihkeässä tanssissa daamin kanssa (kun **Milos Forman** näki kuvan, hän sanoi: *disgusting!*). Vain täällä **Fatih Akin** saa katsojalta lahjapaketin, jonka sisältämä kossupullo paljastuu Rovaniemen lentokentän turvatarkastuksessa. Vain täällä voi samalla festarilla tutustua sittemmin kaksi Kulusta palmua ja Oscarin voitaneeseen **Ruben Östlundin** sekä **Harriet Anderssoniin** (*“Are you THE Harriet Andersson?”*, kysyi amerikkalainen nuori mies tähdeltä). Vain täällä voin nähdä **Oona Aiolan** ja **Hanna Schygullan** juttelemassa Porttikosken yössä.

● KAISU ISTO

SODANKYLÄN ELOKUVAJUHLAT on minua vuoden vanhempi, vaikka olen syntynyt neljä päivää ennen ensimmäistä festivaalia. Vuosien saatossa olen nähnyt tässä paradoksissa festivaalin taidokkuuden osoittaa ajan lineaarisuus vääräksi. Parhaimmillaan festivaalin ohjelmiston, keskusteluiden ja tekijävieraisten kautta punoutuu elokuvahistorian punainen lanka, mutta useimmiten elokuvajuhlilla korostuu eri aikatasoilla käyty vuoropuhelu, menneisyyden ja tulevaisuuden välinen dialogi.

Olen käynyt Sodankylän elokuvajuhlilla vuodesta 2005 lähtien. Elokuvajuhlien merkitys itselleni on ollut mittaamaton. Se on ensimmäinen elokuvakouluni ja henkinen kotini. Se on vuoden tärkein tapahtuma, vappu, juhannus, joulukuusi ja uusi vuosi samassa paketissa – kalenterin kiintopiste, jota vastaan kaikki kellot viritetään.

Kahdenkymmenen vuoden aikana olen kävijänä, kriitikkona, elokuvantekijänä ja työntekijänä päässyt kokemaan elämän ikimuistoisimpia hetkiä. Mieleenpainuvia tilanteita vieraiden kanssa ovat olleet **Kiarostamin** ja **Panahin** haastattelut, **Carlos Sauran** kommentti *“that Otto is a dangerous man”* ja lukemattomat jaetut naurut.

Ykköspaikan vie kuitenkin **Béla Tarrin** *Sátántangó*-elokuvan esitys. Elokuva on kommentoitu raskassoutuiseksi ja Tarria jopa egoistiksi, koska hän vaatii katsojalta sitoutumista lähes kahdeksan tunnin istuntoon. Lapinsuussa tunnelma oli kuitenkin hyvä. Katsojat olivat varustautuneet eväillä, ja taukojen välillä vallitsi hyvä yhteishenki – yhtään toveria ei jätetty vessajonoon. Sitten puo-

li kolmelta aamuyöllä, ilmestyksen lailla Tarr ilmaantui teatteriin kannustamaan yleisöä. Hän jopa lohdutti heikkohermoisempia kertomalla, miten rankimmat kohtaukset oli toteutettu.

● OTTO KYLMÄLÄ

ENSIMMÄINEN SODIS-VIERAILUNI liittyy ohjaaja näyttelijä **Tero Jarttiin** ja hänen elokuvassaan esiintyneeseen **Jari Hieta-seen**. Teron sisällissodan tapahtumiin sijoittuva *Aapo*-elokuva sai ennakoonsi-iltansa vuoden 1994 festareilla.

Olin saanut lentolupakirjan 90-luvun alussa. Teron sekä Jarin ehdotuksesta tulimme paikalle pienkoneella – siis miltei suoraan Sodankylän keskustaan. Pienkoneella olen saapunut elokuvajuhlille erilaisilla vierailijakokoonpanoilla sen jälkeenkin puolenkymmentä kertaa.

Sittemmin olen saanut toimia festarihengen parissa erilaisissa tehtävissä, vuodesta 2000 alkaen festivaalin vierasvastaavana yhdessä **Satu Kyöso-** **lan, Kaisu Iston** ja **Liselott Forsmanin** kanssa. Festarirutiinit vaikkapa ison teltan mykkineen ja aamuyön joenrantajuhlineen takaavat aina uudenlaisia ja kummallisia kohtaamisia.

Mieleenpainuvimpia hetkiä alkuvuosisilta on vuoden 1995 festareiden *Kaupungin valojen* esitys muistaakseni Alloy Orchestran säestyksellä. Ison teltan apulien tauottua Petteri esitteli **Robert Parrishin**, yhden tuon vuoden päävieraista. Ennen elokuvaohjaajan uraansa Parrish oli myös näytellyt muun muassa *Kaupungin valojen* loppukohtauksen pikkupoikaa, joka ampuu ratkaisevan ritsakuulalaukauksen **Chaplinin** esittämän

kulkurin päähän ja näin aloittaa kaikkien aikojen kauneimman elokuvakohtauksen. Äänielokuva-ajan filmin äänettömässä kohtauksessa Chaplin pitää suunsa kiinni ja säilyttää elokuvan lumouksen. Tällaisen kohtaamisen ikonisen leffan ja sen näyttelijän välillä voi kokea vain Sodankylässä.

● VESA VARPULA

TULEE HELPOSTI KYMMENIÄ, satoja muistoja. Monet liittyvät kohtaamisiin ihmisten kanssa. Vaikka se kuinka **Pirjo Honkasalo** jakoi itse printtaamiaan iranilaisen **Forough Farrokhzadin** runoja teltan jonossa ennen tämän elokuvaa. Kysymys on innostuksesta ja avarakatseisesta kiintymyksestä.

Elokuvat ovat syntyneet juuri niitä hetkiä varten kun ne näytetään Sodiksessa. Kuten totuus meistäkin on juuri niin vaaleanpunainen, kuin se rakastavan silmälasien läpi näyttäytyy. Ehkä siksi niin tekijä- kuin kokijavieraat viihtyvät niin hyvin kylmässä metsän ikuisessa valossa kaukana napapiirin takana. Me näemme elokuvat – ja elokuvat läpivalaisevat meidät. Ehkä tätä vasten syntyy myös tietty nöyryys ja kunnioitus elokuvien ihmeellisyyttä kohtaan.

Legendaarinen vierasvastaava **Vesa Varpula** neuvoi aikanaan, että joka-vuotinen Sodankylä-experience alkaa aina siitä ensimmäisestä elokuvasta, joka todella osuu ja tipauttaa. A vot.

● JUHANA VON BAGH

Muita konkareita

PÄÄSIN ENSIMMÄISEN KERRAN mukaan keskiyön auringon festivaaliin 1990, kun **Ettore Scola** (1931–2016) oli kutsuttu sinne yhdeksi päävieraista. Toimin hänen tulkkina. Muistan, että hän vaikutti minusta kauhean vanhalta! Itse asiassa Scola taisi olla nuorimpia italialisohjaajia, joita vuosien varrella olen avustanut.

Mukana Sodankylässä oli myös Etto-

ren vaimo **Gigliola Fantoni** (1930–2022),

Valon lävistämä
Merkintöjä neljältä vuosikymmeneltä

TAIVAANRANTA PIKSELÖITYY Kitisenrannan ylä. Vuosi on 1989, VHS-videoiden aikaa. Tarkana on neljä päivää valvomista, juhlimista ja öitä teatterin pimeydessä. Kun Lapinsuun ovet aukeavat, aurinko hyökkää silmille ja lävistää elokuvan ja valveen rajalla hoipertelevan tajunnan.

Ensimmäisen festivaalini jälkeen päätän katsoa elokuvat vain filmiltä – tosin elokuvakoulussa katsotaan VHS:ltä. Kun vuokraan Tunturikadulta entisen elokuvateatterin juuri perustamallemme Q-teatterille, suunnitelma on selvä: tulemme esittämään myös elokuvia ja tekemään niitä itse. Ostan käytetyn projektorin, se hilataan konehuoneeseen ja opettelen käyttämään sitä. Aina kun teatterinäytöksiltä on tilaa, projektori rätisee.

Vuonna 1997 osallistun Sodiksessa käsikirjoituskurssille muiden nuorten ohjaajien ja kirjoittajien kanssa. Tuntuu erityiseltä, kun **Jerzy Skolimowski** ja **István Szabó** puhuvat aihevalinnoistaan ja niiden haasteista. Täällä voi yrittää ymmärtää, miten kukin on selvinnyt tänne asti.

Seuraavana vuonna istun festivaalijunassa matkalla Rovaniemelle. Vastapäätä istuva mies kertoo

tappohauskoja tarinoita tädistään. En paljasta hänelle, että elokuvani on valittu festivaalille, etten vaikuttaisi leuhkalta. Vasta kun hän alkaa puhua *Brazilin* käsikirjoituksesta, tajuan istuvani **Terry Gilliamin** seurassa. Olen juuri käyttänyt tätä elokuvaa lavastusreferenssinä tulevassa teatteriohjauksessani. Yritän näyttää siltä kuin en kuolaisi sisäisesti.

Elokuvaaurani etenee hitaasti, sillä rinnalla kulkee teatteri – toinen intohimoni. Uusi formaatti, DVD, tarjoaa lisämateriaaleja ja ohjaajan kommenttiraitoja. Ne kuitenkin jäävät toiseksi Sodiksen aamukeskusteluille. Niissä kerrotaan, miten elokuvia tehdään – täällä miksi niitä ylipäätään tehdään.

Vuonna 2002 kuuntelen **Francis Ford Coppola**la, joka murehtii kesken jäänyttä käsikirjoitustaan. Porttikosken yön jälkeen hän kertoo löytäneensä valon. (*Megalopoliksen* valmistuminen kesti sitten vielä vuosikymmeniä.) Alan ymmärtää, että elokuva-ala on kuin jyrkkenevä vastamäki – jatkuvaa itsensä löytämistä uudelleen.

Uuden löytäminen ja uudestisyntyminen on tämän festivaalin sivuvaikutus. Sodis ravistaa ja sytyttää. Vuonna 2022 ohjaan Teemalle *Sodankylän*

parhaat -lyhytdokkareita. Koko kausi rakentuu tie-elokuvien ympärille. Väitämme, että festivaali itessään on kuin road movie, jonka käänteissä paljastuu jatkuvasti odottamatonta. Vauhti on hurja, kun mennään tavallisesta erikoiseen – tai piinallisen hidas, kun suunnataan omaan itse.

Sodankylän valossa on myös jotain pirullisen julmaa. Se läpäisee ja pistää tilille. Festivaalin ohjelmisto on aina todellisuuden hienovireinen vääristymä, joka suuntaa katseen kohti kulttuurista rikkautta ja ymmärryksen kasvua.

Näiden juhlien ainutlaatuisuus ei synny vain ohjelmistosta, omistautuneesta yleisöstä tai tekijävieraista – vaan siitä, että Sodis muistuttaa, miksi elokuva on tärkeää. Se on paikka, jossa elokuva ei ole osa viihdeteollisuuden sykliä, vaan ihmisyyden ytimeä kumpuavaa, jaettua kokemusta. Kun yö ei laskeudu ja valo ei hellitä, meille annetaan mahdollisuus nähdä kirkkaammin – sekä valkokankaalta että omassa elämässä..

● HEIKKI KUJANPÄÄ

Sodankylän elokuvajuhlien hallituksen jäsen

ohjaaja ja käsikirjoittaja hänkin. Paris-kunta liikkui aina yhdessä.

Aivan alkajaisiksi Scolat ilmoittivat, että mikään ei heistä ole ihanampaa kuin yötön yö – saa olla koko ajan hereillä eikä tarvitse mennä nukkumaan. Ettore ke-hui ohjelmaa ja vieraskaartia niin jännit-täviksi, ettei mitään voisi jättää katsomat-ta ja kuulematta. Ja aurinkohan paistoi!

Toisena festaripäivänä Scolat pyysi-vät, että tulisin katsomaan heidän kans-saan elokuvaa ja kuiskaustulkkaisin dia-login heille. Tietysti suostuin, kysymättä sen tarkempia tietoja leffasta. No, sehän oli – muistaakseni – puolalainen eloku-va, jossa oli saksankieliset tekstit. Puolaa en osannut ollenkaan, ja saksakin vilah-teli kielitaitooni nähden aivan liian no-peasti pois kankaan alareunasta. Yritin kuitenkin urheasti supattaa italiaksi kai-ken mistä sain selvää, ja panin kai vähän omianikin... Kun piinaa oli kestänyt noin vartti, tunsin että jokin painoi olkapää-täni. Käännyin varovaisesti katsomaan: Gigliola ja Ettore nukkuivat molemmat syvää ja suloista unta.

● ELINA SUOLAHTI
Tulkki

”AIKOINAAN TEAKIN kurssikaverini Juhana von Bagh kannusti lähtemään festareille. Aluksi aina oli jotain muuta silloin. Sen jälkeen kun tulin, opin että kun hankkii uuden kalenterin, Sodis-viik-ko pitää repiä siitä heti pois, ettei siihen tule keikkoja muualla.

Sodis on aikapoiimu, ajan kulku me-nettää merkityksensä. Siellä vallitsee kollektiivinen rinnakkaisaika, vuorokau-sien välejä ei ole.

Olen monta kertaa menettänyt uskoni elokuvataiteeseen, mutta Sodiksessa se poikkeuksetta palaa.”

● OLAVI UUSIVIRTA
Esilaulaja

MINÄ EN OLE FESTARI-IHMISIÄ. Liikaa väriä ja ääntä. Neljäkymmentä Sodanky-län vuotta on ollut muuta, elämä joka on elettävä. Lasteni syntymävuodet muistan niistä kahdesta kerrasta, jolloin Sodanky-lä on jäänyt väliin. Nyt nuo hienot tytöt, Aino ja Virva, ovat mukana tekemässä festarihistoriaa ja -henkeä. Ovat tärkeä syy taas kerran lähteä. Kirjatiskimme ei ole helppohintaista torikauppaa, se on ihmisten kohtaamista, erottamaton osa Sodankylän henkeä.

Finnish Underground Bar, Forever, Frankfurt. Aivan mieletön viikko kirja-alan mekkaan Suomen teemavuonna 2014. Rekka-auto täynnä kirjoja, olutta

ja hienoja elokuvia. Kymmeniä näytöksiä ympäri Saksan, Sodankylä Forever -kirjan julkistus, viikoksi oma sadan hengen baari joka iltaisella Suomi-ohjelmalla. Ja pal-jon muuta. Kun on intoa, uskoa, osaamis-ta ja hulluutta, Buddha liikuttaa vuoria.

Sodankylän henki on suurempaa kuin pitkä ajomatka, lippujonot, yölli-nen karaoke, säestetty mykkä, Lapinsuu ja Porttikoski. Se on aikaan ja paikkaan sitomaton universaali ja täydellisen in-tiimi kokemus, suuri tunne. Viimeiseksi jäävät nämä muistot, ennen kuin muistot kerran loppuvat.

● HANNU PALOVIITA
Kirjakauppias

SODIS ON OLLUT Cleaning Women -yh-tyelle tärkeä tuuletusventtiili jo vuoden 2003 ensimmäisestä vierailusta alkaen, jolloin säestimme Dziga Vertovin Entu-siasmin isossa teltassa. Olimme vasta edel-lisen vuoden lopussa ajautuneet sattumal-ta elokuväsäestämisen pariin. Esityksen aikana ihmettelimme elokuvassa ilman syytä näkyviä tekstityksiä. Näytöksen jäl-keen Peter von Bagh tuli kehumään roh-keuttamme tarttua klassikkoon, joka on ääniraidastaan erityisen kuuluisa. Otimme kiitokset vastaan, mutta emme rohjenneet mainita, että sulluiselta VHS-nauhalta ja pienestä kuvamonitorista elokuvaa tree-natessamme äänet eivät olleet olleet pääl-lä emmekä olleet tajunneet sen olevan äänielokuva.

Seuraavan kerran säestimme eloku-vaa 2007, Vertovin dokumentaarista neu-vostorealismia Yhdestoista vuosi. Sitä seu-raavana vuonna Aelita-elokuvan säestyk-sessä filmiprojektori kuumeni: sitä yritetiin jäähdyttää ulkoa löydetyn lumikasan avulla, mutta filmi syttyi palamaan ja al-kupuolelta katkenneen kelan loppu jäi kaikilta näkemättä. Samassa esityksessä CW03:n soittojakkaran tukivarsi katkesi, jolloin hän kaatui omaksi hämmästykse-seen selälleen. Pienen tauon jälkeen soit-to jatkui kuin ennenkin.

Kiireisempänä vuonna elokuväsäes-tyksen lisäksi olemme soittaneet jopa kaksi klubikeikkaa. Vuoden 2014 tors-taisen Chaplinin lyhytelokuvanäytök-sen jälkeen soitimme samana päivänä myös klubikeikan, ja molemmissa oli paikalla myös ohjaajavieras Alice Rohr-wacher. Muutaman kuukauden päästä hän otti yhteyttä ja pyysi tekemään mu-siikia lyhytelokuvaansa De Djess, johon tietenkin suostuimme välittömästi. Seu-raava etäyhteistyömme Le Pupille olikin jo Oscar-ehdokkaana. Koko ryhmä tapa-si viimein 2023 toisensa kasvotusten So-diksenkin esikuvana toimineen Telluri-

den elokuvajuhlien tunnelmissa Colora-dossa, Yhdysvalloissa.

Le Pupillen tuottaja, palkittu laa-ja-alainen elokuvantekijä Alfonso Cuarón oli myös vieraana Telluridessa. Olimme saaneet Sodikselta mandaatin kutsua Cuarón Sodankylään, jos suinkin tapaamme hänet. Esityksen jälkeen hän saapui kiittämään, ja juuri kun hän oli poistumassa toimeksianto palautui mie-leen. Sodiksen maine oli kiirinyt myös hänen tietoonsa, ja välitön vastaus kut-suun oli: ”I’d love to come”. Cuarón tuli Sodankylään seuraavana kesänä 2024.

Vuonna 2008 roudasimme Hotelli So-dankylässä hissillä Cleaning Womenin tavaroita. Olimme viemässä niitä teltalle ja ne olivat aivan levällään ja hissi täynnä metalliromua, pesukoneen vetopyöriä, bassopyykinkuivaustelinettä ja muuta tärkeää välinettä. Sitten ovi pääsi sulkeu-tumaan ja hissi karkasi ylös. Se palasi ta-kaisin sisältäen romun sekaan nurkkaan ahtautuneen sikarisuisen Miloš Forma-nin, joka väitti mahtuneensa hissiin ai-van hyvin.

● CW04 / CLEANING WOMEN
Muusikko

OLEN KOKENUT Sodiksessa kaikki mah-dolliset säät: armottomat helteet, jää-tävät rännät, tulvat nostattavat kaato-sateet, tornadot ja seesteiset Lapin pou-dat. Yleensä nämä tulevat joka festarin aikana vuorotellen.

Pääasia on elokuva, viis säästä.

Huippua on aina nähdä kunniavie-raiden ällistyneen onnelliset ilmeet, kun yleisö kannustaa. Sillä hetkellä on sel-vää, että vaikka he ovat vuosia luulleet elokuviensa syntyneen muusan kuiskai-luista ja tekemisen pakosta, oikeasti hei-dän uransa on tähdännyt tähän ja vain tähän:: Sodiksen yleisön aplodeihin.

● IIDA SIMES
Leffaraadin vakijäsen

Mestariluokka

MINULLA ON VAHVOJA muistikuvia Sodan-kylästä: upeita puita, herkullista ruokaa, saunan vapauttava lämpö, tanssit peh-meän keskiyön auringon valossa ja kes-kustelut valloittavien ihmisten kanssa ko-ko maailmaa heijastavan joen rannalla.

Ensimmäisellä kerralla vaikutuin va-paaehtoisten käsin tekemistä elokuvaju-listeista – tunsin puhdasta ja vilpitöntä riemua siitä, että elämässä on yhä maa-gista lumovoimaa taikaa jäljellä. Julis-teet ilmaisevat festivaalin harvinaista ja

uniikkia luonnetta: tuttavallisuutta, in-tiimiyyttä, leikkisyyttä ja yhteisöllisyyttä.

Julisteet ovat tarkoituksen mukaisia ja persoonallisia töitä ohittaessaan ole-massaolollaan teknologisen kehityksen välttämättömyyden. Minulle Sodanky-län julisteet ovat tärkeitä, hetkessä kiin-ni ja rakkaita – kuten Sodankyläkin. En-simmäisen oman elokuvaohjelmistoni ju-liste on kehystettyinä toimistossani muis-tuttamassa elokuvajuhlien olemassaolos-ta, tuoden meidät yhteen elokuvateatte-reiden pimeydessä ja sinnikkäästi laske-masta kieltäytyvän auringon valossa.

● JENNIFER BARKER

MINUN KAIKETI LIIKUTTAVIN Sodankylä-kokemukseni sattui vuoteen 2019, kun jätin festivaalin väliin osallistuakseni Annecyn animaatiofestivaalille, jonka kutsuvieraaksi kutsuttiin tuolloin Japani – tapaus, jota en voinut jättää väliin, koska Japani on minulle pakkomiellelle. Myöhemmin kerrottiin, että hyvin monet Sodiksessa olivat ihmetelleet, missä minä olen – ja olivat hieman huolissaan siitä, olinko kunnossa: aamukeskustelun alussa oli juhlallisesti ilmoitettava, että olin hyvässä kunnossa, ja että minulla oli hauskaa Ranskassa, ja että palaisin taas seuraavana vuonna. Niin palasinkin, tavallaan, sillä koronaepidemia oli siihen mennessä iskenyt, ja vuoden 2020 Sodankylän elokuvajuhlat järjestettiin vain digitaalisesti ja etänä.

Kuitenkin tuo pieni tapaus vuonna 2019 merkitsee minulle paljon: sehän osoittaa, että vaatimattomat tekoni ei-vät ole turhia ja että ne näyttävät teke-vän jopa jotkut ihmiset onnellisiksi. Mi-nulla näyttää myös olevan pieni sijaisper-he pohjoisessa pienen elokuvateatterin muodossa täynnä uteliaita sieluja, joita yritän pitää iloisina ja onnellisina.

● OLAF MÖLLER

ENSIMMÄINEN FESTIVAALI 1986 oli Shock Corridor. Toinen festivaali 1987 oli Stranger Than Paradise, ja ratkaisi lopullises-ti elämäni suunnan. Jacques Demyn hy-myilevät silmät Kitisen koulun aulassa olivat kompassi.

● MIKA TAANILA

Mestariluokissa voi Sodankylässä jälleen paneutua syvällisesti elokuviin vakimestareiden Olaf Möllerin (Saksa), Jennifer Barkerin (USA, animaatio) ja Mika Taanilan (avantgarde) johdattelimina. 40-vuotismestariluokilla itävaltalainen Alexander Horwath kertoo Henry Fondasta & John Fordista ja Berliinin paennut venäläinen Andrei Plachov Panssarilaiva Potemkinista.

Erikoisnäytös, vapaa pääsy Sodankylän elokuvajuhlilla

Kuva: Mikko Pohtola, JOKA Journalistinen kuva-arkisto, Hannu Lindroosin kokoelma

KIRJAILIJA-TOIMITTAJA JARI TERVO, OHJAAJA-KÄSIKIRJOITTAJA ANTTI SEPPÄNEN JA OHJAAJA TOMMI HÄKKINEN

kemijoki.fi

KEKKONEN JA KEMIJOKE

Sodankylän elokuvajuhlilla.
Tervetuloa mukaan katsomaan ja keskustelemaan!

Dokumenttielokuva käsittelee Kemijoen valjastamista tuotantokäyttöön voimalaitosten rakentamisen yhteydessä. Tasavallan presidentti Urho Kekkosen rooli oli siinä merkittävä. Kemijoen rakentamishistoriaa tutkineet asiantuntijat luotaavat teemaa monipuolisesti ihmisten, talouden ja ympäristön kautta.

Ihmiset elävät omassa ajassaan ja tekevät ratkaisuja siitä käsin. Päätöksiä ohjaavat yhteiskunnassa vallitsevat arvot. Ne muuttuvat ajan myötä.

KEMIJOKE
AINA VIRTAA

Aito festariveteraani

Vesa Suomalainen

Vesa Suomalaiselle elokuvajuhlat on vuoden tärkein tapahtuma. Sodankylän kovimmalta cinefiililtä ei ole jäänyt yhdetkään festarit väliin.

AAMUKESKUSTELUJEN klassikkokokysymys ilahduttaa sodankyläläistä **Vesa Suomalaista**. Suomalainen on katsonut ja analysoinut elokuvia ikänsä, ja hän heittäytyy mielellään pohtimaan sitä, minkä elokuvan hän ottaisi mukaan autiolle saarelle.

Se voisi hyvinkin olla **Ingmar Bergmanin** *Mansikkapaikka*, niin suuren vaikutuksen elokuva ilmestyessään häneen teki. Suomalaisen valinta on kuitenkin **Chaplinin** *Parrasvalot* – onhan Chaplin ”Jumalasta seuraava”. Kukaan toinen ei saa katsojaan samanlaista kontaktia. ”Hän on niin valtavan sävykäs.”

Suomalainen on Sodankylän ykköscinefili, joka on ollut mukana kaikilla elokuvajuhlilla alusta lähtien.

”Filmifestarit on vuoden tärkein tapahtuma elämässä täällä”, hän sanoo.

UUONNA 1943 SYNTYNEEN Vesa Suomalaisen elokuvaharrastus alkoi synnyinkaupunki Kajaanista, jossa oli hänen nuoruudessaan kolme elokuvateatteria – Otava, Kino Ratto ja Kino Kainuu. Niistä vanhin, Otava, sijaitsi samassa korttelissa, missä Suomalaisen perhe asui.

Kajaanissa vaikutti myös aktiivinen teinien elokuvakerho Kate-Kino. Suomalainen tempautui mukaan sen toimintaan.

”Kate-Kinolla oli oma lehti *Méliès*. Tein lehden taiton.”

Lehden ensimmäinen numero ilmestyi vuonna 1963, ja se maksoi 70 penniä. Vastaava toimittaja oli **Mikael Fränti**, josta sittemmin tuli kulttuuritoimittaja ja elokuvakriitikko. Lehteen kirjoittivat myös **Sakari Toiviainen**, josta tuli elokuvatutkija, ja **Tapio Suominen**, josta tuli elokuvaohjaaja.

Antti Kero

Mansikkapaikan Vesa Suomalainen näki tuoreeltaan Kino Kainuussa.

”Elokuvaa katsottiin hievahtamatta, ja ihmiset lähtivät ulos teatterista äänetöminä”, Suomalainen muistelee.

”Elokuva teki uskomattoman vaikutuksen. Se on niin monikerroksinen.”

Sen jälkeen Suomalaisen piti nähdä kaikki Bergmanit.

VESA SUOMALAINEN OPISKELI psykologiksi Tampereella. Sodankylään hän muutti vuonna 1981, kun hän sai töitä kunnan mielenterveystoimistosta.

Sodankylässä oli yksi elokuvateatteri, Lapinsuu, ja Suomalainen kävi katsomassa kaikki elokuvat, jotka siellä näytettiin. Hän myös istui kunnan sivistyslautakunnan elokuvajaoksessa.

Juuri elokuvajaoksessa hän kuuli ensimmäisen kerran ideasta perustaa Sodankylään kansainväliset elokuvajuhlat. Siitä kertoi tuoreeltaan kunnan kulttuurisihteeri **Marja Martikainen**, joka oli tavannut kulttuurisihteerien päivillä Joutsassa ohjaaja **Anssi Mänttärin** ja ideoinut hänen kanssaan tapahtumaa.

”Marja meni kunnanjohtaja **Lasse Näsin** puheille ja sai tältä 20 000 markan suunnittelurahan festivaalia varten. Olin mukana kokouksessa, jossa tuli tieto, että raha saadaan.”

Myöhemmin Sodankylän kunnanhallitus päätti myöntää 100 000 markan taloudellisen tuen festivaalin järjestämiselle.

ELOKUVAJUHLAT PERUSTETTIIN Sodankylään, ja yhtäkkiä omassa kotikylässä pääsi näkemään elokuvia, joita ei nähnyt missään muualla Suomessa. Se tuntui Vesa Suomalaisesta uskomattomalta.

”Vaikka olin harrastanut elokuvia pitkään, filmifestareilla tuli jatkuvasti vastaan ohjaajia, joita en tuntenut en tuudestaan. Ohjelma oli sellainen, ettei sitä pystynyt ennakoimaan”, hän sanoo.

Myös live-säestetyt mykkäelokuvat ovat tehneet Suomalaiseen vaikutuksen. Yksi erityisen hyvin mieleen jääneistä mykistä on Sodankylässä vuonna 1993 nähty **Viktor Sjöströmin** *Hän joka saa korvapuustit* (1924), jota säästi uumajalainen Projektor 7 -ryhmä.

”Musiikki kommentoi kerrontaa koko ajan. Se oli hurja kokemus.”

Ensimmäisinä festarivuosina Suomalainen hyppäsi filmistä toiseen ja katsoi kaikki elokuvat, joihin ehti. Sittemmin hänen on pitänyt hieman hillitä tahtia.

”Nykyään katson korkeintaan kolme filmiä päivässä.”

● **LIISA KUITTINEN**

Lapinsuu elokuvajuhlien näyttämönä

Jo 101-vuotta täyttänyt Lapinsuun perustaja Sanni Salin asuu edelleen kodissaan puuverhoiluissa keltaisessa omakotitalossa elokuvateatterin naapurissa. Sanni on nähnyt ja kokenut Sodankylän elokuvajuhlien tapahtumat aina alkuhetkistä. Hän on ollut pyörittämässä edesmenneen miehensä Erkki Salinin kanssa elokuvatoimintaa Sodankylässä vuodesta 1948 alkaen.

SANNI SALIN MUISTAA, kuinka elokuvajuhlien idean isä **Anssi Mänttari** ja Sodankylän silloinen kulttuurisihteeri **Marja Martikainen** tulivat Lapinsuuhun ja pyysivät **Erkki Salinia** vuokraamaan elokuvateatterin ensimmäisille elokuvajuhlille. Erkki Salinille vuokraus sopi hyvin, koska elokuvajuhlat tulivat juuri hiljaiseen ajankohtaan kesäkuun alkuun. Erkki kuului kunnan kulttuurilautakuntaan, missä asiaa oli jo käsitelty.

Sanni kertoi, etteivät he eivätsaneet yhtään aavistaa, kuinka paljon ihmisiä tulisi elokuviin ja yleensäkin tapahtumaan. Elokuvateatterissa oli alkujaan 304 paikkaa, mutta etupenkit oli poistettava, jotta teatterin edessä voitiin esitellä elokuvat ja haastatella tekijävieraita.

ENSIMMÄISENÄ VUONNA 1986 sattui elokuvajuhlien ajaksi intiaanikesä. Sanni muistelee, kuinka hän ja erityisesti elokuvateatterin pojat huomasivat kadulla eksoottisen vieraan, kuubalaisen naisen, jolla oli ollut yllään vain kullaväriset rintaliivit ja stringit. Kaikki hikoilivat kuumuudessa, varsinkin elokuvateatterin konehuoneen työväki. **Jorma Salin** ja muut elokuvien esittäjät painoivat töitä shortseissa ilman paitaa.

Ensimmäisen kesän kuumiin olosuhteisiin ei osattu varautua eikä minkäänlaisia tuuletuslaitteita ollut käytettävissä. Ulkona helle paahtoi ja sisällä teatterissa oli tukahduttavan kuuma. Lippujen myynti helteessä tuntui siltä ”kuin sydänkin loppuisi”, muistelee Sanni. Alussa Sanni myi yksin elokuvateatterin liput.

”Elokuvajuhlien alku oli hirvittävää pakkopaitaa ja työleiriä niin, että työn jälkeen olimme ihan loppu, edes ruoanlaittoon ei jaksanut lähteä. Erkki haki jotakin syötävää, mehua ja pullaa. Ankaruudesta ja tapahtuman työteläisyydestä huolimatta nautimme ja tykkäsimme tapahtumasta”, kertoo Sanni. ”Erkki oli aina ovelta niin lämpöisesti vastaanottamassa elokuviin saapuvia.” Jossakin vai-

Jari Haavisto

heessa Erkki hankki saliin tuulettimet, joilla salia saatiin aina hieman viilennettyä näytösten välissä.

FESTIVAALIJOHTAJA Peter von Bagh vieraili Salineilla jokaisella elokuvajuhlalla Erkin elinaikana. Peter toi mukanaan ulkomaalaisia vieraita ja heitä valokuvattiin pihamaalla.

Joka kesä Erkki ja Sanni tarjosivat Peterille kahvit ja konjakit. Peter tykkäsi erityisesti Sannin tarjoilemista siikaleivistä. **Vuontisvaaran Lassin** savustamat kalat olivat suurta herkkua – niissä oli suola aina kohdallaan. Myös **Aki Kaurismäki** ja hänen koiransa kävivät Salineilla. Sanni kertoi pelänneensä Akin isoa susikoiraa, vaikka se olikin hyvin kiltti.

Sannin mukaan viidennen elokuvajuhlan jälkeen heidän vastuunsa vähenivät ja he jäivät tapahtuman taustatekijöiksi. Erkki Salin oli mukana aktiivisesti vielä 10-vuotisjuhlilla, mutta sen jälkeen hänkin jäi pois. Erkki Salin kuoli 14.3.1997.

Koko Salinin perhe on osallistunut lapsineen ja lapsenlapsineen elokuvajuhlien toimintaan neljän vuosikymmenen ajan.

● **JARI HAAVISTO**

Elokuvajuhlien hallituksen puheenjohtaja

Yhteistyöohjelmistoa kaikkien iloksi!

Yle Teeman Sodankylän parhaat – kausi 5

Keskiyön auringon elokuvajuhlien parhaiden perinteisessä kesäsarjassa palataan Teemalla heinäkuussa festivaalin laatuelokuvatarjontaan televisiossa jälleen neljän näytteen merkeissä. Elokuviin johdattelevat Sodiksen tuottamat ja Jouko Aaltosen ohjaamat lyhytfilmit, joissa alustetaan nähtävää elokuvantekijöiden, asiantuntijoiden ja festivaalijärjestäjien haastattelujen voimin. Sanansa sanovat mm. Elina Knihtilä, Armi Toivanen, Timo Torikka ja Antti Alanen. (Lähetyspäivät ja Yle Areenan näytösten tiedot selviävät myöhemmin.)

Tämän kesän Teema-elokuvat:

Mikko Niskanen:

Pojat (1962) – Sodis-vieraana
Vesa-Matti Loiri, 2010

Jiri Menzel, vieraana 2016:
Tarkoin vartioidut junat (1966)

Agnés Varda, vieraana 1991:
Kuin taivaan lintu (1985)

Mahamat Saleh-Haroun, vieraana 2018:
Kausi Ranskassa (2017)

Kino Reginan Sodankylän parhaat – kesäsarja heinä-elokuussa

Kansallisen audiovisuaalisen arkiston KAVIN kanssa esitetään jälleen Helsingin kirjaston Oodin Kino Reginassa sarja festivaalin parhaita elokuvia vuosikymmenten varrelta. Teema on tällä kertaa elokuvajuhlien 40-vuotinen taival, josta nähdään eri tekijävierailta reilut toistakymmentä ohjausnäytettä, 1986 Sodankylässä käyneeltä Jonathan Demmeltä (*Puh taana käteen*) thaimaalaisen Apithatpong Weerasethakulin (2010) fantasiaan *Setä Boonmeen edelliset*. Elokuvista ja esitysajoista tarkemmin Kino Reginan kesäohjelmavihkosessa ja kotisivulla.

Suomalainen elokuva 90 vuotta sitten – 1935

Yhteistyössä KAVI:n kanssa käymme myös järjestelmällisesti läpi kotimaisen (ääni)elokuvan historiaa vuosi vuodelta. Nyt ollaan jo vuosikerrassa 1935, jolloin sekä Erkki Karu että Valentin Vaala ohjasivat molemmat kaksi elokuvaa. Ne, kuten valikoiman lyhytfilmejä, voi kuka tahansa katsoa milloin tahansa KAVI:n Elonet-sivustolta. Olennaista on lukea elokuvajuhlille ilmestyvästä festivaalin ohjelmakatalogista Topi E. Timosen ja Veli-Matti Huhdan hienot kokoavat esseet vuoden 1935 kiintoisasta tuotannosta.

SIIDA

SAAMELAISMUSEO | LUONTOKESKUS

VIIDEN
MUSEO

2024

TERVETULOA TUTUSTUMAAN
PERUSKORJATTUUN SIIDAAN
JA UUTEEN PÄÄNÄYTTELYYN.

AVOINNA 1.6.–30.9.
JOKA PÄIVÄ klo 9–18

▲ Utsjoki 125 km

E75

SIIDA

INARI

Ivalo 40 km ▼

Sodankylä 200 km ▼ E75

SIIDA Inarintie 46, 99870 Inari

www.siida.fi

Jiří Menzelin *Tarkoin vartioidut junat* (1966) ja muita klassikoita.
Sodankylän parhaat kesällä 2025 Yle Teemalla.

yle TEEMA yle AREENA

Ammattiliitto Pro liputtaa elokuvan tukemisen puolesta

Tuore puheenjohtaja Niko Simola ottaisi
autiolle saarelle mukaan Pulp Fictionin.

”Kyllä me näemme ammat-
tiyhdistystoiminnassam-
me paljon samanlaisia
arvoja Sodankylän elo-
kuvajuhlien kanssa”, vastaa Ammattiliit-
to Pron puheenjohtaja **Niko Simola** kysy-
mykseen siitä, miksi liitto on tukenut niin
monen vuoden ajan tapahtumaa.

”Niistä tärkein on yhteisöllisyys. Tun-
nistamme miten elokuvajuhlat on mah-
dollinen nimenomaan yhteisöllisenä
ponnistuksena ja miten se kokoaa asia-
taan kiinnostuneita ihmisiä yhteen. Ku-
ten senkin, miten siellä rakennetaan yh-
dessä parempaa maailmaa elokuvan kei-
noilla.”

Tällä valinnalla Pro haluaa osoittaa
myös omaa jäsenistöään laajemmalle
yleisölle, miten tärkeää nykyisten leik-
kausten keskellä on suomalaisen kult-
tuurin ja erityisesti elokuvan tukeminen.

”Samaan hengenvetoon on silti tar-
peen sanoa ääneen sekin, ettei Suomes-
sa pidä luisua sellaiseen amerikkalaiseen
malliin, jossa tärkeitä yhteisiä asioita ha-
lutaan rahoitettavan lähinnä hyvänteke-
keväisyyden ja sponsoroinnin kautta.”

Simolalle huolta tuottaa myös yhteis-
kunnallisen ilmapiirin yleinen kovene-
minen

”Sekä työroolissani että yksityisesti
minua häiritsee se, miten toisinaan suo-
malaisen yhteiskunnan erilaisesta mo-

nimuotoisuudesta rakennetaan keino-
tekoista uhkaa. Sisäänpäin käpertymi-
sellä ei pärjätä tässä maailmassa eikä sil-
lä rakenneta onnellista ja hyvää yhteis-
kuntaa. Siksi meidän pitää työelämässä
ja muussa arjessa pitää yhdessä huol-
ta siitä, että ketään ei syrjitä kulttuuri-
taustan, ihonvärin, sukupuolen tai sek-
suaalisen identiteetin tai mistään muus-
takaan syystä.”

Modernista kansantanssista Kaurismäkeen

Vuonna 2011 perustettu Pro on yksi Suo-
men suurimmista ammattiliitoista, Sen
noin 120 000 jäsentä työskentelevät sekä
julkisen etä yksityisten työnantajien pal-
veluksessa viidellä sektorilla, joita ovat fi-
nanssiala, ICT ja viestintä, julkishallinto,
palvelualat – erityisesti rakennus- ja kiin-
teistöpalvelut – sekä teollisuus (muun
muassa teknologia-, metsä- ja autoalat).

Simola valittiin puheenjohtajaksi vii-
me vuoden marraskuussa liittoa vuodes-
ta 2016 johtaneen **Jorma Malisen** jäätyä
eläkkeelle.

”Jälkeenpäin ajatellen näihin ay-
hommiin taisin päätyä sitä kautta, että
lukioajan vaihto-oppilasvuosi USA:ssa
vakuutti minut siitä, että pohjoismainen
hyvinvointivaltio on amerikkalaista sys-
teemiä paljon parempi yhteiskuntamalli.

Myöhemmin juristin opinnoissa erikois-
tuin työainsäädäntöön ja varta vasten
hakeuduin työntekijäpuolelle puolusta-
maan työelämän heikompaa osapuolta.”

Kulttuuria Simola harrastaa itse eri-
tyisesti modernin kansantanssin muo-
dossa. Häneen voi törmätä myös esimer-
kiksi valokuvanäyttelyissä ja esittävän
taiteen äärellä.

”Historia ja yhteiskunnallisuus tuntu-
vat vetävän minua puoleensa. Esimerkik-
si teatterissa minuun viimeksi on erityi-
sesti tehnyt vaikutuksen Red Nose Com-
panyyn klovneriavetoinen *Don Quijote*,
Kansallisbaletissa esitetty *Édith Piaf –
La vie en rose* sekä Tampereen Työväen
Teatterin *Frida*.

Viime vuosien elokuvista hän haluaa
erityisesti nostaa esiin **Aki Kaurismäen**
Kuolleet lehdet.

”Siinä minua viehättivät pienen ih-
misen tarina, henkilökemia päähenki-
löiden välillä ja vahva viesti siitä, että
me tarvitsemme vaikeissa tilanteissa tu-
kea sekä toisiltamme että yhteiskunnan
turvarakenteista. Kuten liitoista, jotka
pitävät heikon puolta niin, ettei heti voi
saada kenkää.”

Lopuksi tärkein kysymys: minkä elo-
kuvan järjestöjohtaja ottaisi mukaan au-
tiolle saarelle?

”Varmaan se olisi **Quentin Taran-
tinon Pulp Fiction**. Se on monin tavoin
kiinnostava elokuva, joka loi 90-luvulla
uuden tyyppistä elokuvakerrontaa. Mi-
nua se muistuttaa siitäkin, että monen-
laisiin asioihin pitää varautua, koska
aina kaikki ei mene suunnitelmien mu-
kaan.”

Mikä Sodiksessa on maagisinta?

Kerro meille festarimuisto tai -haave ja
voita sarjakortit itsellesi ja kaverillesi

Jaa rakas festarimuisto Sodiksesta, tai paljasta
mistä haaveilet kesän elokuvajuhlilla.

Arvomme kaikkien vastanneiden kesken
kolme kahden hengen sarjakorttia Sodankylän
elokuvajuhlien elokuvanäytöksiin.

Vastaa ja osallistu
Pron arvontaan

pro

KESÄN KOHOKOHTA KOKOAA IHMISET YHTEEN!

KEMIJÄRVI

Festivaali

18.-19.7.2025

1 PV 59 €

PE 18.7.
ARTTU WISKARI - DJ OKU LUUKKAINEN
HAPPORADIO - RESSU REDFORD
ANNIKA EKLUND - POJU

LA 19.7.
SUVI TERÄSNISKA - BESS
STIG - DINGO
NEON 2 - LUMOTTU APINA

LIPUT: 1 PV PERUSLIPPU 59 € / 1 PV VIP-LIPPU 89 €
2 PV PERUSLIPPU 99 € / 2 PV KAVERILIPPU 2 HLÖ 149 €
2 PV VIP-LIPPU 149 € / 2 PV VIP KAVERILIPPU 2 HLÖ 249 €

RAUHALA EVENT

AHVENSALMEN KENTTÄ

KEMIJARVIFESTIVAALI.FI

lippu.fi

BÁLGGIS DU
BOAHTTEVUHTII

POLKU
TULEVAISUUTESI

www.sogsakk.fi

SIMEROCK ROVANIEMI

8.-9.8.2025

Haloo Helsinki! / Jenni Vartiainen / Portion Boys / KAJ
Ellinoora / Mirella / BEHM / Gasellit / Sexmane / ABREU
Lauri Haav / Robin Packalen / Turisti
Ares / SHRTY / AHTI / Olga / Korelon
Karri Koira / Jami Faltin / Averagekidluke
Benjamin / Jore & Zpoppa / Tupe.
HesaÄijä / Spendaja
Hovimuusikko Ilkka

BILET EIJ LOPU KOSKAAN!

www.simerock.com

Meillä on omat maailmamme, mutta kerran vuodessa kokoonnumme yhteen.

Keskustelemaan, törmäyttämään, oivaltamaan, liikuttamaan.

Löytämään se, mikä on yhteistä ja jaettua niin työelämässä kuin kulttuurin kentällä.

Meille on yhteistä kysyminen, haastaminen ja yhteisten ratkaisujen hakeminen.

Yhdessä teemme vaikuttavia tekoja yhdenvertaisemman ja inhimillisemmän yhteiskunnan puolesta.

Näiden kohtaamisten ääreen palaamme Sodankylän yöttömässä yössä, yhteisellä maaperällä.

Yhtäkkiä kaikki on mahdollista.

Mitä tapahtuu Sodankylässä, se kaikukoon kauas.

**AMMATTILIITTO PRO
TYÖELÄMÄN JOUKKOVOIMA
JA VOIMAJOUKKO**